تحفة البررة
للشيخ اسماعيل الانقروي

من مملكات الشيخ احمد عارف
المولوي سنة ١٢٥٣ م

736

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی اسبغ علینا نعمه ظاهرة و باطنة من خزائن اللطافة والاحسان
وملأ خواطر عرفائه بمعادن جواهر المعارف والبیان واسقیهم شراب
طهور محبته وانسهم فی جنان جنانهم ابدا الازمان فیها ولا مکان
وجعلهم اوتادا لارضه لیستقیم بهم امور الانس والجان شعر هم بحار العلم
اوتاد الارض هم ملوک الخلق اقمار الزمان ۰ هو الرحمن الرحیم الذی
علم القرآن خلق الانسان علمه البیان ۰ هو الغفار الکریم الذی وعد
لمن خاف مقام ربه جنتان ۰ هو الفیاض اللطیف الذی اجری ۰ فیهما عینان
نضاختان ۰ هو الوهاب الحلیم الذی اجلسه فی مقعد صدقه ۰ متکئین
علی رفرف خضر وعبقری حسان فبای آلاء ربکما تکذبان ۰ لا نکذب
بشیء من آلائک یا ربنا فلک الحمد ولک الشکر والامتنان ۰ لا عدد فیها
ولا حسبان ۰ والصلوة والسلام علی سیدنا ونبینا وسندنا وطبیب

قلوبنا

2

قلوبنا ونور عیوننا وشفاء صدورنا محمد سید الانام کاشف الظلوم
وحبیب الملک العلام وعلی آله واصحابه الکرام خصوصا علی ابی بکر
الصدیق وعمر الفاروق وعثمان ذی النورین وعلی المرتضی ذوی
الاحترام وعلی جمیع الانبیاء والمرسلین والاولیاء والصالحین والحمد لله رب العالمین

محمددر ایکی عالمده سلطان — بو عالم تن کبیدر بیر انی جان
الا جانک ایچنده ایله منزل — انک حبنی ایله دردیه درمان
بولامز انی حقی بولمایانلر — اینان بو سوزه ای دوست غایت اینان
صراط مستقیم در او خدایه — روان اول اول راهه بولدیجانان
حبیبی بو بولده ایله ثابت — حبیبک حرمتنه منک الاحسان

اما بعد بو فقیر و پر تقصیر و بی تمکین یعنی سک کرکین مولانا خداوندکار
جلال الدین الشیخ اسماعیل الانقروی عفی الله عنه ولابویه بفضله
الجزیل اول محبوب قلوب العارفین شمع جمع العاشقین قافله سالار
راه اصطفا مظهر اسرار حقیقت مصطفا معتکف بارگاه کبریا نور چشم
اولیا سیدم سندم روح پر فتوحم سومده افسر سعادتم افندم کاشف
محرم حرم محترم و قیومی اعنی به جلال الدین رومی حضرتلرینک عهد السنده
عشق و محبتلرینه مجبول و نظر کیمیا اثرلرینه موصول اولمغله بو امده مرحومک
عاشقلری و طریق مصطفویهنک شطار صادقلری ایچون اول امین
خزائن الوحی والهوش امانت و ودیعه قودیغی هدیه بهیه خزینه مثنوی
معنوی که فقه الله الاکبر و شرع الله الاظهر در حرز جانم و حمائل جنانم اولوب
هر بار که مطموره حکمت مشحون مطالعه اولندقچه استادلکارکذار فکرلری
هر بر کوشه سنده خریداران معارفه عرض ایتدیکی امتعه نفیسه فاخره وبهره

خرده کار صبیغلری هر جانبده چهره گشا اولدیغی صور نادره لری حیرت فزای
عقل عقول عرفا اولوب اول ابسجادمک آب حیات روح افزا لریله دلـ
عطشان ریان اتیدیکجه فوایح مسکیه سندن دماغ روانم معطر و آتش
عشق سعادت بخشی ایله مجمر قلبم مملو و بردد و وجودجی قراد و نابود م
مانند عود منجر اولدیه و بعض اشعار حکمت شعار و کلمات درد صفا
نثار ترح زدا و نکات غریبهٔ فرح افزا لری که هر بری گویا ویسقون من رحیق
ختامه مسک آیهٔ کریمه سنک فحوای لطیفنجه شراب ناب ملک الوهاب ایله طولو
وغدای روحانی ایله مملو جواهر انا لر دد فله عمر بن الفارض قدس سره
فی قصیدة الخمریة قصیده ولو نظر الندمان ختم انائها ٭ لاسکرهم من دونها
ذالک الختم ٭ دهان روح ایله چشیده و کشیده اولدقجه اول عیسی نفسک
انفاس صبیهٔ عجیبة الادا سیله مرده دلم حیات جاودانی و صفای روحانی
بولدیسه واو الکل باغ جبروتک گلزار معارفندن وزیده اولان
عطر یانی و نسیم سبحانی و نفحهٔ رحمانیدن مشام جانم و دماغ جنانم

کیم دیلیر نفحهٔ سبحاندر	لمؤلفه	هر بریسی آیت رحماندر
ذی سعادت انلری بوللره		انلره منکر اولان شیطاندر
اولمز انلر ایجدیلر آب حیات		بونی بویله بلمین بی جاندر

بس مثلی کبریت احمر و تریاق اکبر و اکسیر انور و یاقوت ازهر و زمرد
احضر و شراب کوثر مثابه سنده اولان بعضی کلمات حکمت اثر و نکات
مسکیة الفوایح صفا خبر لرندن عاشقان وصال جانان سرمایهٔ جان
و بینش کشی پیشگاه ارباب عرفان اولمق ایچون بعضی جواهر گرانمایه
مسطور و مزبور اولماسی خاطره خطور بلکه الهام غفور و شکور

اولماغین اثنای املاده سمند خامهٔ تیز رونده نک عنان اختیاری کندی
اختیاریله ویرلمک اختیار مختار حقیقی ملاحظه اولنماغین میدان کتابنده
کشیده اولنان جانبه روان اولنوب بر وفق تقدیر قدیر تحریر اولندی
وسر حکمت مشحون آیهٔ کریمهٔ ن والقلم وما یسطرون ناودان قلم شیرین
زباندن مثال جیحون و سیحون عالم غیب لکوندن سیلاب اید وب
برای تشنه دلان بویان راه جانان جاری و ساری قلندی ذالک
تقدیر العزیز العلیم نعم المولی ونعم الوکیل والله ذو الفضل العظیم یهدی الله
من یشاء ویهدی الی صراط مستقیم ان رحمة الله قریب من المحسنین

کلم کانت الشهد من الفاظها	لمؤلفه	جار و ان الطیب منها سائر
و کانت انفاس المسیح نسیمها		اذ من شذاه لکل منبت ناشر
عن کل لطف فیه لفظ کاشف		فی کل معنیً منه حسن باهر
بحرٌ و لکن الطفاؤه عنبر		مزنٌ و لکن الغیوث جواهر
عقد یتمی نظم در دوه		نظم الثریا عقده متناثر

فی الکتب غائد کل عقل کامل
مما نظمن و النفوس خواص

امیددر که بو گلستان صفا بخشی نظر عبرت و چشم بصیرت ایله سیران ایدن
یاران و چشمهٔ صفا اشملرندن دهان جان ایله نوشان اولان اخوان
و مثال مل جنان مشکبی ختام بی کیفیت کیف کیف بخش اولان گل و سنبل
عنبر بوللرینی مشام روح پر احتشام ایله بوییده و شم ایدن دوستان بو بیچاره
و ناتوان غریق بحر عصیان گم کردهٔ قطار و کاروان کعبهٔ جانان و غبار
بریهٔ مخوفهٔ فراقده فتاده و غلطانی دعای خیردن فراموش ایتمیوب

روحم غربیبنی شاد ایتمکله رحمت رحمانه نصیبلری اولوب اجر جزیل و ثواب جمیله نائل اولهلر

مرادم بو قدر انجق مرادم   رضای حقدر غیری دکلدر
لمؤلفه
سونده اللهی ای دوست بر مرادر   سونده سوبلو آیری دکلدر

و بو کتاب مستطابی نعت تحفة البرده نام ویریلوب اول خالق البریات و رفیع الدرجات
و مفتح الابواب و قاضئ الحاجاتدن قبولی استدعا و رجا اولنور تقبل الله

یا الهی علمم ایله ایله عامل   بنی قیلم همان قال اهلی غافل
کل و کلزار وصلک کورلهر   درونم نار عشقک ایله طولدر
حساب ایتم عذاب ایتم بغشله   حبیبک حرمتنه بونی ایشله
فقیرکدر قپوکه یوزینی اورمش   عطا و فضل لطفک ادم کلمش
سورسن عفوی ای دوست رحمتک چوق   سکا طوغری کلنی قاپوک آچق
الهی طوغریلره بنی ایر کورلر   حیات رحمتکله بنی دیر کورلر
بنی نفسم الندہ قودم مغلوب   مقرب قوللرینه ایله مصحوب
اغثنی یا غیاث المستغیثین   امین اوله بلالردن یا ربی امین
که سندن غیری یوقدر هیچ مرادی   دو عالمده یتیرسن باکه شادی
الهی بو کتابم ایله مرغوب   اوقویه اهل اللرادیه محبوب
ایچرمیلرندن کاسه کاسه   کیده ره قلبلرندن زنک تاسن
الهی لبت عشقک ایله احسان   سنی بولمایناولدی جسمم بیجان

بوکه تاریخ بیک بتمشنی اولدی
صبح کبی جهانه بکی طوغدی

نته کیم او ارجانلره جان طبیب قلوب دردمندان حضرت مولانا قدس سره بیوررلر کیم
زندکی بی تو بجان فرسود نست   مثنوی   مرک حاضر غایب از حق بود نست

عمر و مرک این هر دو با حق خوش بود   بی خدا آب حیات آتش بود
غیرت تو هر چه خوش است و ناخوش آن   آدمی کورنست و عبی آتش است
هر چه جز عشق خدا احسن است   کر شکر خوردست آن جان کندنست
چیست جان کندن سوی مرک آمدن   دست در آب حیاتی نازدن

اچه کور آب حیاتی بو حیات
غافل اولمه اکسرک کلور ممات

غیرت و بیداری از یزدان طلب   زار کتاب از مغلو حرف و لب

او کار نجه نا قه سن محتاج اولان
طاغلری آشر لحجر عشاق اولان

کما قال قدس سره فی خاصیة عشق

سوار عشق شو و ز ره میندیش   که اسب عشق بس رهوار باشد
بیک لحظه ترا منزل رساند   اکر چه راه ناهموار باشد

بنه کور اسب عشق ایت جهادی
قوانکاری هدایت ایده هادی

کما قال قدس سره فی اثبات وجود عشق

کسی کفت عشق را صورت دست از کجا   منبت هردست و با عشق بود در صور
نی بدر و مادرات یکدمه عشق باخت   جونکه یکانه شدند جون تو کسی کرد سر
عشق که بی دست دست دسته ترا دست ساخت   بی سود دستش مبین شکل دکرکن نظر

و قال قدس سره لمنکری العشق

کر نبیند عاقلی احوال عشق   کم نکردد ماه نیکو فال عشق

و قال قدس سره فی رباعیات

در مجلس عشاق قراری دگر است   وین بادهٔ عشق را خماری دگر است
آن علم که در مدرسه حاصل کردی   کاری دگر است و عشق کاری دگر است

من لم یذق لم یدر

گر می دو هزار خم همی پیمایی   تا می نخوری نباشد شیدایی

وقال قدس سره فی بعض اشعاره

عشق اندر فضل علم و دفتر و اوراق نیست   هر چه گفتگوی خلق آن ره ره عشاق نیست
شاخ عشق اندر ازل دان بیخ عشق اندر ابد   این شجر را تکیه بر عرش و ثری و ساق نیست
مرد بحری دائما بر تختهٔ خوف و رجاست   چونکه تخته و مرد فانی شد جز استغراق نیست

در وصف عاشقی فرماید

جان ما را هر نفس بستان تو   گوش ما را هر نفس دستان تو
ماهیانیم اندر آن دریا که هست   روز روشن گوهر و مرجان تو
تا فسون هیچ کس را نشنوی   این جهان کهنه را بوستان تو
عیش ما نقدست و آنکه نقد تو   ذات ما کانست و آنکه کان تو
این شکر خور این شکر گز ذوق او   می دمد اندر دهان دندان تو
جمله جان شوار کسی بر سد ترا   تو که گوهر ز مانی جان تو
می زمین را لقمه ام لیکن ز مین   رو بدیشی زین لقمه صد لقمان تو

در استغنای عاشقی فرماید

باز شد در عاشقی بابی دگر   بر جمال یوسفی تابی دگر
ابرها گر می نبارد نقد شد   از برای زنده‌گی آبی دگر
گفتشگر چشم گیر دجاده شد   صوفیان را نعل قبابی دگر
گر نداند حرف صوفی دانکه هست   دردهای عشق را بابی دگر

وقال

وقال سلطان ولد قدس سره الاحد

مرد خدا مست بود بی شراب   مرد خدا سیر بود بی کباب
مرد خدا واله و حیران بود   مرد خدا را نبود خورد و خواب
مرد خدا نیست ز خاک و ز باد   مرد خدا نیست ز نار و ز آب
مرد خدا شاه بود زیر دلق   مرد خدا گنج بود در خراب
مرد خدا قبلهٔ طاعت بود   مرد خدا نیست رهین ثواب
مرد خدا زان کفرست و دین   مرد خدا را چه خطا یا چه صواب
مرد خدا باشد عالم ز حق   مرد خدا نیست فقیه از کتاب
مرد خدا بحر بود بی کران   مرد خدا بارد هد بی سحاب
مرد خدا هست نهان ای ولد   مرد خدا را تو بجو و بیاب

در فواید صحبت اولیا و اصفیا و صلحا می فرماید و آن کیمیا اکبرست قدس سره

هر که خواهی همنشینی با خدا   تا نشیند در حضور اولیا
از حضور اولیا گر بگسلی   تو هلاکی زانکه جزوی بی کلی
بندهٔ یک مرد روشن دل شوی   به که بر فرق سر شاهان روی
رو بجو اقبال را از مقبلی   هین غذای دل بده هم از دلی
همنشینی مقبلان چون کیمیاست   چون نظرشان کیمیای خود کجاست
نار خندان باغ را خندان کند   صحبت مردانت از مردان کند
گر تو سنگ خاره و مرمر شوی   چون بصاحب دل رسی گوهر شوی
مهر پاکان در میان جان نشان   دل مده الا بمهر دلخوشان
فقر خواهی آن بصحبت قایمست   نه زبانت کار می آید نه دست

وای آن زنده که با مرده نشست / مرده گشت و زندگی از وی بجست

نان مرده چون حریف جان شود / زنده گردد نان و عین آن شود

هیزم تیره حریف نار شد / تیرگی رفت و همه انوار شد

سیل چون آمد بدریا بحر گشت / چون دانه آمد بمزرع بذر گشت

راست کن اجزات را از راستان / سر مکش ای راست رو زین آستان

هم ترا از زور را از زور راست کرد / هم ترا از زور ترا از و کاست کرد

از مقام خودی فرماید قدس سره

باز آمدم باز آمدم از پیش آن یار آمدم / در من نگر در من نگر بهر تو غمخوار آمدم

شاد آمدم شاد آمدم و جمله آزاد آمدم / چندین هزاران سال شد تا من بگفتار آمدم

بالا روم بالا روم آنجا روم آنجا روم / بازم رهان بازم رهان کین جا بزنهار آمدم

من مرغ لاهوتی بدم دیدی که ناسوتی شدم / دامی ندیدم ناگهان در وی گرفتار آمدم

مارا بچشم سر مبین مارا بچشم سر مبین / آخر صدف من نیستم من در شهوار آمدم

من نور پاکم ای پسر نی مشت خاکم مختصر / آنجا بیا مارا نگر کین جا سبکبار آمدم

یارم ببازار آمدست چالاک و عیار آمدست / ورنه ببازارم چه کار او را خریدار آمدم

از چار مادر برترم وز هفت آبا نیز هم
من جوهر کانی بدم اینجا بدیدار آمدم

الآدمی کالإناء او کالقصعة فغسل ظاهره واجب وغسل باطنه اوجب وغسل ظاهره فرض وغسل باطنه افرض لان شراب الله لا یصب الا فی اناء طاهر فأمرنا بتطهیر الاناء لان محل الشراب باطنه لا ظاهره فافهم الشرح یعنی وجود آدمی و قلب طالب آن دمی بر انا، سمی و جام حجی کبیدر ظاهرینی غسل واجب و باطنی تطهیر اوجب وغسل ظاهری فرض وتطهیر باطنی افرض کما قال شفیع الامة

المرحوم

المرحوم علیه صلوات الله کثیر الرحمة بنی الدین علی النظافة زیرا شراب رحمانی و بادهٔ محبت سبحانی که وسقیهم ربهم شرابا طهورا اولو سعادت عظمادن ایمادر صب اولنمز الا که انا، طاهره و کاسهٔ پاک و فاخره بس بو اجلدن تطهیر انا، ایله مأمور و آیینهٔ قلوبمزی صاف و مجلا قیلمغه مقصود زیرا محل شراب کاسهٔ انانک باطنیدر ظاهری دکل ظاهره مانع اولان باطنی دکل نتکیم هادئ سبل بلبل گل بوستان عقل گل سلطان رسل علیه افضل الصلوات بیوردیلرکه حدیث ان الله لا ینظر الی صورکم بل ینظر الی قلوبکم و نیاتکم و بر حدیث شریف شرف افزا رنده بیوردیلرکه حدیث ان الله تعالی آنیة وهو دعاء الشیء من اهل الارض من الناس او من الجن والناس وآنیة ربکم فی ارضه قلوب عباده الصالحین ای الفاء من بحق الحق والخلق فیودع فیهما من الاسرار ما شاء یعنی ان نور معرفته تعالی تملأ قلوبهم حتی تفیض اثره علی الجوارح واحبها الیه ای اکثرها حبا لدیه الینها وارقها فان القلب اذا لان ورق انجلی وصار کالمرآة الصیقلة فینطبع فیه النور الرحمانی فیصیر محل نظر الحق سبحانه واللین والرقة عطف تفسیری یعنی ارقها للاخوان واصفاها من الذنوب واصلبها وقد یقال بینهما عموم وخصوص ورواه الحکیم بلفظ واحبها الیه ارقها واصفاها واصلبها فی ذات الله تعالی رواه الطبرانی عن ابی عنبة بکسر المهملة وفتح النون واسناده حسن کما فی الجامع الصغیر للسیوطی رحمه الله والشرح للمناوی رحمه الله وقال عز وجل فی کتابه الکریم وعهدنا الی ابراهیم واسماعیل ان طهرا بیتی للطائفین والعاکفین والرکع السجود قال صاحب المواهب علیه الرحمة فی تفسیر هذه الآیة الشریفة ای امرنا ان طهرا قلبکما لانه موضع نظر ومحل نزول تجلی للطائفین

اى لسكان اسرار والركوع السجود اى لوبيس القلب لانه القلب قبلة الله يزورون
اهل الغيب انتهى كلامه لمؤلفه غفلتی قوکوزك آج بو کندکی کندکی سن صانم کندن
کندکی قطعه ز سرتا بای تو باغست وگلزار بیش گلشن تو هست گل زار
وجود تو سر بسر جون لاله زارست زرشك لاله زارت لاله زار است

كما قال قدس سره فى المثنوى

گلشنی کز گل دمد گردد تباه ، گلشنی دل دمد وافرحناه

كما قال قدس سره

زهی سلیم که معشوق او بخانه اوست ، بسوی خانه نباید کذاف می بوید

لمؤلفه

بر گلشنی قیل سن طلب تا کللری هیچ صولمیه ، بر گوزلی سو که شها آیرلمیه هیچ سیندن

بیت

غیرك محبتنی گوکلده بیر ایلمه
جون پادشاه عشقی بیلورسن غیوردر

اوحى الله تعالى الى داود ع م انى حرمت على القلوب ان يدخلها حبى وحب
غيرى وجاء فى بعض اخبار القدسية اذا اطلعت على قلب عبدى ورايته
خاليا من حب غيرى كما فى هدية العرفاء وروى اوحى الله تعالى الى داود ع م
فرغ لى بيتا اسكن فيه يعنى القلب وعن النبى صلى الله عليه وسلم اوحى الله الى موسى
انى اريد ان اجاورك فلما سمع موسى ع م اذا ذكرتنى فقد جاورك رواه
ابن عباس وقال سلام الله عليه ان الله عز وجل يقول انا مع عبدى
اذا هو ذكرنى وتحركت بى شفتاه رواه ابن ماجه واللفظ له وابن حبان
فى صحيح كما فى الترغيب والترهيب لامام الهمام المنذرى رح حاصل الكلام

ان

ان اهم الامور تطهير السر واخشاء البر ايها الاخوان اذ يبعد ان يكون المراد
بقوله عليه السلام الطهور شطر الايمان تنظيف الظواهر بافاضة الماء
وتخريب الباطن وابقاءه مشحونة بالاخباث والاحداث قال امام غزالي
رحمه الله للطهارت اربع مراتب الاولى تطهير الظاهر عن الانجاس والاحداث
الثانية تطهير الجوارح عن الجرايم الثالث تطهير القلب عن رذايل الاخلاق
والرابع تطهير السر عما سوى الله تعالى شعر ما بال دينك ترضى ان تدنسه
وان ثوبك مغسول من الدنس ترجو النجاة ولم تسلك مسالكها ان السفينة
لا تجرى على اليبس قال الله تعالى قد افلح من تزكى قال الجريرى افلح من
طهر من شهوات نفسه ومتابعة هواه ورعونات طبعه كما فى العرايس وقال
فى عين الحيات الامام نجم الدين قدس سره يشير الى ان تطهير القالب عن
المخالفات الشرعية وتطهير القلب عن المحبة الدنياوية وتطهير السر عن
الانانية وتطهير الروح عن ملاحظة الغير والغيرت يوجب الفلاح الكلى
وهو البقاء بالله بعد الفناء فيه بحسب المراتب المذكورة انتهى كلامه بيت گر لوح
دلت پاك بشوئى ز دو كون روح القدس آيد بتماشاى جمالت نظم صلى وفى ثيابه
نجاسة الكثرمن درهم لم يصح صلوته وان كان ظاهر ثوبه طاهرا فكيف يصح
صلوة مصل باطنه مشحونة بالرذايل لكن كنسى فناء داره وفرش جوانبه اثوابا
فخورة ورش اليه ماء الورد وتهيأ لحضور السلطان ولكن الفى فى صدر داره
الاروات فهل يجلس السلطان على ذلك الارواث فكيف الملك القدوس الذى
ليس كمثله شئ ينظر الى بيوت المعرفة المملوة بالخبايث المكروه وقال بعض
اهل المعرفة من لسان الحق مرآت قلبك كيف تقبل نظرى والنفس فيها دايما يتنفس
وقال صلى الله عليه وسلم الا ان فى الجسد لمضغة اذا صلحت صلح الجسد

واذا افسدت فسد الجسد الا وهي القلب وقال بعض العرفاء الايمان المنجي يكون بتصديق القلب والوضوء لا يكون شطره الا بتطهير القلب فوايد جليله وجواهر عزيزه قال بعض اهل الله الوضوء غسل الاربع بالاربع غسل الوجه بماء اعينكم والسنتكم بذكر خالقكم وقلوبكم بخشية ربكم وذنبكم بالتوبة الى مولاكم وقال صلى الله عليه وسلم دم على الطهارة فانها توجب الرزق وفي رواية توسع الرزق فان الطهارة الظاهرية توجب الرزق الظاهرة والطهارة المعنوية الارزاق المعنوية وهي المعارف الالهية والاعتقادات اليقينية الالهامية تنبيه موت القلب باربعة اشياء فضول الكلام ومجالسة الجهال وكثرة ضحك واكل الشبهة وعلامة موت القلب ثلثة اشياء اولها ما يعمل من الخير لا يجد له لذة وكلما يذنب لا يجد له خوفا وكلما يرى العبر لا يجد له اعتبارا قال حاتم الاصم رح وصلاح القلب باربعة اشياء خلاء البطن وقيام الليل واكل الحلال وتضرع الصبح من الاستغفار قال مولانا قدس سره

اي خنك چشمي كه آن كريان اوست	وي همايون دل كه آن بريان اوست
مرد آخر بين مبارك بنده ايست	آخر هر كريه آخر خنده ايست
ناله برانالها خوش آيدش	از دو عالم ناله وغم بايدش
اشك كان از بهر او بارند خلق	كوهر ست واشك بندارند خلق

زور را بكذار وزاري را بكير
رحم سوي زاري آمد اي امير

اي حبيبي نياز وزاري هديه آن باركاهست چه انجا ازين متاع نيست وناز ورعنايي لايق آن دركاه نيست ان الله لغني عن العالمين حسن راشيوه وناز را بي نياز شايد ١٥ اجمع مشايخ الطريق من الانس كلهم على ان من كان فيه صفة

الفنا والعز لا يمكن من دخول حضرت الصلوت ابدا فما تقربنا الى الحق حينئذ الا بتخلقنا بما ليس من صفته فانظر ما احجب هذا الامر في حضرت القرب بطرد منها من تخلق بصفات ملكها سبحانه وتعالى التي لم ياذن في التخلق بها وقد بلغنا عن ابي يزيد رضي الله عنه انه قال رأيت البارى جل وعلى فقلت يارب ما اقرب ما يتقرب به المتقربون فقال بما ليس من صفتي الذل والافتقار فافهم كما في كشف الحجاب والران عن وجه اسئلة الجان لمولانا العارف بالله عبد الوهاب شعراني رحمه الله

	مثنوي	
بيش يوسف نازش وخوبي مكن		جز نياز وآه يعقوبي مكن
توكه يوسف نيستي يعقوب باش		همچو او باكريه وآشوب باش
بشنو اين نكته از حكيم غزنوي		تا بيابي در تني كهنه نوي
ناز را رويي ببايد همچو ورد		كر نداري كرد بدخويي مكرد
زشت باشد روي نازيبا وناز		سخت باشد چشم نابينا ودرد
بيش حق يك ناله از روي نياز		به كه عمري بي نياز اندر نماز
مايه در بازار دنيا ابن زرست		مايه انجا عشق ودوچشم ترست
اين تضرع را برحق قدرهاست		وان بهاكانجاست زاري كجاست
باتضرع باش تا شادان شوي		كريه كن تا بي دهان خندان شوي
هين بيا اكنون ميان جست بند		خيز اي كريندهء ودايم بخند
كه برابر مي نهد شاه مجيد		اشك را در وزن باخون شهيد

اي حبيبي نهال محبت را در بستان دل باب ديدهء سوسبز بايد داشت تا ميوهء معرفت بار آورد

زيرا كريان باغ سبز وترشود	مثنوي	زانكه شمع از كريه روشن ترشود

اين دام را بخست وچنينم ابروش
تا نكريد ابركى جوشد لبن
زاروى كريه قوى سومايه ايست
جون خدا خواهد كه ما يارى كند

ابركريد باغ خند شاد وخوش
تا نكريد طفل كى جوشد لبن
رحمت كلى قوى ترمايه ايست
ميل مارا جانب زارى كند

كفت ادعوا الله بى زارى مباش
تا بجوشد شيرهاى مهرهاش

اى دوست كريه وزاريك تفصيل وبسياريني استينى ياران صهباى قدسية ومجالس انسية نام كتاب حكمت بيا تحزده نظر ايلسون واندة وديعه اولون نفايس الهية وغذاى روحانية وروايح طيبة نسيم قدسية ايله دماغ روحى معطر ايليوب ديدۀ هجران ديده سندن محبت جانان ايله كوز ياشلرينى نثار ايلسون **لؤلؤه** : مبارك كوزدر اولكم اغليه ديدار ايجون ه : همايون قلبدر اولكم يانه نار عشقله ه بى خبر اولور خدادن خرد ر انسان دكل ه صورتا آدم كورنور ليك باقسك خر كله ه وبو كلمات دردبار اولرميحادمك حقه دها لريندن نثار اولور جواهر كرانمايه لودركه هر برى سومايۀ سعادت ابدى وسبب استراحت سرمدى در لكن قدر جوهرى بيلن صراف وكل نسيني غدا ايدينى آهوى مشكين ناف در **وقال** قدس سره عليكم بقلة الاكل لان فى قلة الاكل منافع كثيرة منها ان يكون الرجل اصح جسمًا ه واوجد حفظًا ه وازكى فهمًا ه واجلى قلبًا ه واقل نومًا ه واخف نفسًا ه واحد بصرًا ه واسلم طبيعة ه واوسع مواساةً ه واكرم خلقًا **عن محمد** بن يمان قال اخترت صوم الدهر بما سئلت ستة نفر عن ستة اشياء فاجابوا بجواب واحد سئالت الحكماء عن اعوان الاشياء على طلب الحكمة قالوا الجوع وقلة الاكل قيل الحكمة اصابة فى العلم والعمل

وسئالت

وسئالت العلماء عن افضل الاشياء على حفظ العلم قال الجوع وقلة الاكل وسئالت الاطباء عن اشفى الادوية فقالوا الجوع وقلت الاكل وسئالت العباد عن انفع الاشياء فى عبادة الرحمن فقال الجوع وقلت الاكل وسئالت العشاق عن اوصل الاشياء الى المحبوب المعشوق فقالوا الجوع وقلت الاكل **وعن** ابو طالب المكى رحمه الله المؤمن كمثل المزهر لا يحسن صوته الا خلاء بطنه **شعر**

شكم تهى شود مى نالد چو نى بنيان
شكم تهى شود اسرار كوبسان قلم

قيل الافضل الاعمال اجاعة بطن شبعان واشباع بطن جايع يعنى اين اشكم سير خويش را كرسنه كردن وبين اشكم كرسنه را سير كردن يعنى درويشى را وبعضى كفتند يعنى شكم جان خويشى را كرسنه كردن ومنتظر وقابل روح كردن **وقال** قدس سره الصوم طبيب الاشباح ورقيب الارواح يعنى تزكيه تن راپاك كند از رنجوريها وكاهلى طاعت وجان را برهاند از تنهايى ووحشت هر كاه وجود تو عدم شده حالى عدمت وجود كردد سئال عن الحكيم ما ستر الطهارة قال ستر الطهارة طهارة الستر كفت جان طهارت جيست صورت طهارت آموختيم كفت جان طهارة طهارة جانست از صفات مذمومه تاريكى انكيزند **مولانا**

جون كل همه تن خندم از راه دهان تنها
زيرا كه منم بى من بادشاه جهان تنها

ولد
من كنت هواه كيف يهلك
من كنت مناه كيف يحزن

وقيل الطهارة اخراج السر عن موانع التقرب الى الله تعالى يعنى طهارت آنست كه سر خود را بيرون آرى وپاك كنى از آن خوبيهايى كه از نزديكى حق باز دارد **وقال** قدس سره الشكر على ثلثة اوجه شكر العامة حمدهم على المطعم والمشرب والملبس وشكر الخاصة على ماورد فى قلوبهم من ذكر المحسن المنعم وشكر الاخص

علی تجلی المنعم العظیم حتی یسقط عن قلوبهم عظمة کل شیء وقال قدس سره
قیل للسنانی رحمه الله کلامک لا یفهم الا واحد من الف قال انما انا تکلم
لاجل ذلک الواحد قیل القلوب ثلثة قلب مطروح وقلب مجروح وقلب مشروح
فقلب المطروح للذین یسمعون القول ولا یعملون به وقلب المجروح للمؤمنین
وقلب مشروح للعارفین چون حق تعالی میخواست که صنع وصفات خود را
پیدا کند عالم را آفرید و چون چون خواست که ذات خود را بظهور رساند
آدم آفرید وقال رجل للثوری رح ما الدلیل علی الله تعالی قال الله قال
فما بال العقل قال العقل عاجز والعاجز لا یدل علی القادر قیل مجرای
سخن سه گونه است یکی از نفس روان می شود دوم از عقل سوم از عشق
هماناکه سخن نفس مکدرست وبی مزه گوینده را ذوقست و نه شنونده را
فایده دوم سخن عاقل مقبول عقلاست و ینبوع فواید که هم شنونده را
ذوق کند وهم گوینده را سوم سخن عشق است هم گوینده راحت کند
وهم شنونده رسو خوشی گرداند و بطرب آورد لمؤلفه عشق کلامن سویله
ای دوست غیر بیبی افسانه دره دوست حقده سا که انجق غیر بلیر بیگانه دره
قال علی کرم الله وجهه ما قلعتُ باب خیبر بقوة جسدانیة ولا حرکة غذائیة
ولکن أیدت بقوة ملکوتیة وانا من احمد کالضوء من الشمس هر که خود را حقیر
تر و بی قیمت تر دانست و باقدرت و قیمت بدانست آنکس لطیف و عاشق
و بامزه آمد از آنکه عاشق و بامزه قیمت ندارد و هر آن کسی که در خود
مکانتی میکند و وجود خود را وزنی نهد و راهها نگاه میدارد تا شکست وی
حاصل نشود او فسرده و مرده و گران جانست والله اعلم بالصواب
قال قدس سره شیر حقایق را از پستان مردان شیری باید که بکشند سیر سیر

بیت

بیت آن ذوق را گرفتم پستان مادر آمده بنهاد در دهانت آخر مکید باید
زنده دل میکند نی در دهان مرده اگرچه شیر در دهان پستان شیخ بسیارست
اما مرده را از آن حظی نیست وقال قدس سره قال النبی علیه الصلوة والسلام
نعم صومعة المسلم قلبه هر که در بند ملکی باشد او را لب نانی کم نباید اما هر که
در بند لب نانی باشد کار بروی سخت بود وقال قدس سره در هر چیزی که
بحقارت نگاه میکند گویی که بالله بچشم حقارت نگاه میکند لاجرم محروم ماند
از منفعتهای آن نعمت فافهم وقال قدس سره چون صدقه دادند گفتم صدقه
چون آبست بنگر بکدام درخت و بکدام نبات می رساند اگر بخارستان میدهی
خارستان زیاده کرده باشی و اگر بصالح دهی سیب انار زیاده کرده باشی
وقال قدس سره یکی بتر وقت درویشی بخلوت در آمد گفت چه تنها نشسته گفت
این دم تنها شدم که تو آمدی مرا از خود ماندی اویس قرنی میگوید کسی بر من گذرد
و سلام نکند بسی منتها دارم که آن دم مرا مشغول میکند و رنج و زحمت میشود
آن مشغول کردن بسلام کردن عاشق شب خلوت را طوبی لمن کان بالبدن
مع الخلق و بالقلب مع الحق وقال قدس سره بحضرت الله هیچ عمل شریف تر از
همت نیست الدعاء مخ العبادة همت بلند از شناخت خیزد گفت بدنیا و آخرت
دست بنا لایم پس هر چند شناخت بیش بود همت بلندتر افرایکما احسنکما ظناً
اول بود جان این ساعت نیستم جان جانم یوسف را مهمان کور دشوار باشد
سخن نورانی در دل ظلمانی قرار نگیرد هرچه تاریک و ظلمت بینی آن را گور گو
و هرچه نور می بینی آن را ایمان گو موقوف گفته غیر مباشی از مردی هر چه
خود را مرده تر کنی سخن زندگان نزد تو بیشتر آید هر که او را نشناسد
اولئک هم شر البریة مرا از خلقان پنهان کرده است الشیطان یعزمن ظن

عجز و من ظل الشیخ هیبت شیخ بر نفس زند کرهٔ تند رام شود بپیغمبر را
ولایت به باشد قال النبی علیه الصلوة والسلام ان لله عباداً یعرفون
الناس بالتوسم ولله عباد یعرفون الناس بالفراسة ولله عباد لهم
نور یمشون فی الناس کیمشی الهم فی الارواح فی الاجساد ولله عباد
یمشون فی الناس کیمشی المرضی فی الاصحاب بیت ای دل تو درد بجو کر
درمان اینست ۵ غم میخور و دم مزن درمان اینست ۵ یعنی درد
او را درمان دان هر مکروه که بتو رسد در خواب و در بیداری
آن را کند لطف او دان آن رقیب فضل او دان که ترا سیلی زنان
بحضرت نزدیک میکند حدت میزند تا پاک شوی الحدود کفارات
لاهلها داغ می نهد تا علت از تو برود که تو اشتر اوی اشتر را
مرهم نهند و داغ کنند و لکن با اشتر نگویند که این داغ از بهر کدام علت می نهیم
نمی بینی که درد ترا بحضرت نزدیک می کند و الم را بردار تو سود میکند نمی
بینی که کرامات روی ترا بحلق می کرداند نمی بینی که برکات کوشمال بلا و سکر
در کنج می غیرد چنانکه برق و باران بارد آن سنک رنک میکند و زیر
ساباط دزد بان سود در کشند بر وان مصطفی صلی الله علیه وسلم و بروان
پاک یار انثی ابو بکر صدیق رضی الله عنه که در بوتهٔ نیستی شو پاک مدام که
این قوم منز هست ز اغیار و یاد آنکاه تمام هست شریف لطیف خوش باشی که
تمام ازین هستی ناشریف نالطیف ناخوش فانی شوی ابد الابد بایزید روح
الله روحه اول سلام میکرد در سر بعد آخر الامر علیک السلام می گفت
از سر حلی پرسیدند گفت از شفقت میکنم که جهل طبقه نور نثار سلام
دهنده است آن عطیه را فدای خلق کردم قال الله تعالی من تقدم الی

بسیر

بسیر الحدیث المتقدم الی الله بترک الهوا بیت کر پای بار زوی نهادی بکنجد ۵
کشتی سک نفس را و قربان اینست ۵ علیکم بحسن الخط فانه من مفاتیح الرزق علیکم
بالصوم فانه من مفاتیح الغیب القلوب علیکم بخدمة و زیارت الابرار فانها اعظم
الخطوب الجوع سحاب الحکمة و نور المعرفة و باب العبادة و مفتاح باب الغیب
و ذریعة الاخلاص و الیقین ان الله مع الذین اتقوا و الذین هم محسنون یعنی
الله راحت درین جهان بکسی دهد که پرهیز کند از ابناء جنس کسی و اگر کسی او را
بنا حق برنجاند محسن باشد آنرا از خاطر عفو کند احفظ لسانک ان اردت
امانا بیت زبان از دست تو رنج اندرم ۵ بترم سر فتا نبری سرم ۵ اگر این ابنان
نان نبودی کرد این طایفه را جبرائیل در دنیا فتی کفر کافری نظر عقل است و نظر
بالله توحید است باز این هردو بر تفاوت است لاجرم موحد و کافر بر تفاوت اند
نظر هیچ جبر نیست روزی جماعتی از اصحاب بوداع آمده بودند تا بسفری روند
فرمود که اخوانی اخوانی لا تکونوا فی قید دولة و فضیلة و لکن کونوا فی قید
ان ینفتح قلوبکم بعد از آن فرمود که همدیگر را دوست دارید که دشمنان در
کمینند روزی اصحاب باسرهم جمع شده بودند و حضرت مولانا در شروع استغفاف
و قناعت معارف می فرمود گفت هر که از یاران ما بخواستی خواستهٔ دنیاوی
کف کشاید ما از وی اعراض خواهیم کردن چه ما در خواست را بیاران خود بر
بسته ایم نحن علمنا ان نعصی و ما علمنا ان نأخذ مثنوی گفت پیغمبر که جنت
از اله ۵ گر همی خواهی ز کس چیزی مخواه ۵ ور نخواهی من کفیلم مر تراه جنت الماوی
و دیدار خدا ۵ اگر چه آفتاب بر صخرهٔ سخت می تابد و او را از کرم خود کرم می کرداند
اما چون آفتاب افول کند بر قرار اول سرد می شود همانا که آفتاب حکمت اولیا
نیز در جان منکران و بد دلان همین عمل می کند مثنوی بس کلام پاک

در دلهای کور می نماید می رود تا اصل نور حکمت جماعت دانشمندان در باب
قهر نفس سخن می گفتند فرمود که درویشی بود که سالها عبادت میکرد و ریاضت
می ورزید روزی بنفس خود می گفت من انتِ و من انا قالت انت انت و انا
انا چند بار طواف کعبه کرد و پیاده مشقت راه کشید گفت من انا و من انتِ قالت
انا انا و انت انت بار دیگر عبادتی که بود ورزید اصلا در قتل او چاره ندید
و نکرد همانا که بروزه و ریاضت جوع مشغول شد گفت چونست گفت قلت انا
و انت انت و الله اعلم یعنی که نفس را بغیر از جوع هیچ طاعتی مغلوب و مسلمان
نمی کند مثنوی ایها المحبوس فی رهن الطعام ○ سوف تنجو ان تحملت الفطام ○
وقال قدس سره اوصیکم بتقوالله فی السر و العلانیة ○ و بقلة الطعام ○ و قلة
المنام ○ و قلة الکلام ○ و هجرة المعاصی و الاثام ○ و مواظبة الصیام ○ و دوام
القیام ○ و ترک الشهوات علی الدوام ○ و احتمال الجفا من جمیع الانام ○ و ترک
مجالسة السفهاء و العوام ○ و مصاحبة الصالحین و الکرام ○ فان خیر الناس
من ینفع الناس ○ و خیر الکلام ما قل و دل بیت سوز هوا تا فتی سود رسید
ترک هوا قوت پیغمبریست ○ و الحمد لله وحده و السلام علی من لا نبی بعده حکمت
درویشی صاحب منخواست که از حضرت مولانا قدس سره سؤال کند که فقر
چیست فی الحال در عین سماعی که بود این رباعی را فرمود که ابیات

الفقر جوهر و سوی الفقر عرض	و الفقر شفاء و سوی الفقر مرض
العالم کله خداع و غرور	الفقر من العالم کنز و غرض

روزی عزیزی سؤال کرد که ما الریاضة قال قدس سره العزیز قلیل الاکل یکفی
للمصلی و کثرته یعنی الی السیئات و اذا ما جعت یکفینی رغیف و ملأ الکف
من ماء الفرات قال ابو سلیمان الدارانی تطلب رضاء ربک و تبخل بما لک

ونعجز

و نعجز عن طاعتک کلما فالشاهد لله بالحقیقة من لا یبخل بروحه و نفسه و قلبه فی رضاء مولاه

کما فی الروایة

جان جان را ببذل جان یابی	جان جان گر درا یگان یابی
رو بجه از حیوات حیوانی	تا شوی زنده جان جان یابی

و قال مولانا قدس سره

ای دوست شکر بهتر یا آنکه شکر سازد	خوبی قمر بهتر یا آنکه قمر سازد
بگذار قمرها را بگذار شکرها را	او چیزی دگر داند او چیزی دگر سازد
ای باغ تویی خوشتر یا گلشن گل در تو	یا آنکه بر آرد صد گل نرگس تر سازد
ای عقل تو به باشی در دانش و در بینش	یا آنکه بهر لحظه صد عقل و نظر سازد
در بحر عجایبها تا چیست بجز از گوهر	اما نه سلطانی کو بحر و گهر سازد
ای عشق اگرچه تو آشفته و بی تابی	چیزیست از آتش بر عشق کمر سازد
من دل شده آنم سرگشته و حیرانم	گاهیم بسوزد بر گاهی سپر سازد
دریای دل از لطفش پر خسرو پر شیرین	وز قطرهٔ اندیشه صد گونه گهر سازد
آن جمله گهرها را اندر شکند در عشق	وان عشق عجایب را هم چیزی دگر سازد

شمس الحق تبریزی چون شمس دل ما را
در فعل کند تیغی در ذات سپر سازد

ای دوست اول بینهٔ لا مکان شیر غر آخر و حجاب هستی بر بستی دست همت عالی
نهمت شکستی الیه اصنام فالق و دو آخر و دریای زخار وحدت نگ غریق
مست بادهٔ سعادت دادهٔ سبحانی عارف ربانی و کاشف اسرار صمدانی محبوب
یزدانی اهل قلوب و عرفانک جانی حضرت مولانا قدسنا الله بسره العالی تک
ترکی لسان و رومی زبان ایله برادر دخی کلمات در بار و نکات پر اسرارلرندن

اخوانه يادكار ايجون بيان ايده لم بوندن اقدم دار السلام نام رساله مژده
تحرير وعيان اولنمشدى اولكه درر غرر معانى صفابخشلرينى كوشى
هوشنه منكوش وسر سعادتنه تاج وكلاه بوشى ايدوب مقصود دنيا واخراجى
دراغوشى ايده سن مؤلفه دراغوشى ايتمك استرسك مرادك ٥ مرادك ترك ايدوب
استه مرادك ٥ مراد اى دوست مرادسزلقده انجق ٥ مراد استرسك ترك ايت
مرادك بركوشه اول كلستانده هونك غنچه كلى نسيم عنبر شميم جبروت ايله
كشاده لب اولوب بر كمسنه بيوردىلركه مالكيمى زياده سوريكن بو خصم كناهكيمى
اول كمسنه هيچ كناه سويلبور و الكا كوكل ويريلورمى بلكه مالى سور وانى جمع جانم
ايوردىدى بيوردىلركه جونكه بويله در بس نيجون مالى دنياده ترك ايدوب
كناهكى بيله الوب كيدرسن وكندوكه محنت وباد ويروكى نار ايدرسن يعنى
مالكى سومكده فولك صريح ايسه مالوكى قبل الموت آخرته كوندر وانى خيرات صرف
ايدوب انده بولوكى دوندركه مالك مقدم جناب غفاره واروب سنك ايجون
استغفار ايتسون بيوردىلر مؤلفه اى كناهنى بوكلنوب مالك قوبان غافل ٥
مالى كوندر قو كناهى عكسنه ايتمه ايشى ٥ ايش اودركه بنى صوكنده اولميه بشيمان ٥
صوكى پشيمان اصغى ايتمز هيچ كيدرمز تشويشى منقولدركه بر كمسنه معيشتندن
شكايت وحال بر ملادن حكايت ايتدكده خزينهٔ معرفتلرندن بو جواهرلرى
نثار ايدوب بيوردىلركه اكر سنك عضولرندن برينى جدا ايدوب الله لم
ويرينه بيك فلورى ويره لم ديسه لر راضى اولورميسن اول كمسنه حاشا كه
راضى اولم دبو موجبنه رضا ويرم ديدى بيوردىلركه بس نيجون كفران النعم
اولوب اظهار عجز ايدرسن وفقير ناتوانم ديو نعم سبحانيه دن كوزك يومرسن
بوقدر ذى قيمت جواهر وجودكده موجود ومتاع صدق وايمان خانهٔ درونكده

مخزون

3

مخزون ومنقود ايكن بو عطيهٔ بهيهٔ قوانك قدرنى بيلوب شكر سبحان ايلسكه
ورأه توكله سالك اولوب خزينهٔ بى نهايهٔ قناعته واصل اولسنه واوك
رزاق انس وجان اولدن مستعانك رزاقيته اعتماد قلسه كه كما قال سبحانه
وتعالى واذكروا نعمة الله ان كنتم اياه تعبدون مؤلفه وار ايكن سنده حسابسز
نعمتى ٥ كل اونان ايتمه شكايت نكبتى ٥ قيل قناعت ايت توكل صابر اول ٥ نكبتى در
دو جهانده مشتكى منقولدركه كيرو بر كمسنه قلت رزق ونقصان وضيق معيشتدن
وافلاسدن شكايت ايتدكده بيوردىلركه اكر حق سبحانه وتعالى سكا اللى
سنه مقدارى عمر ارزانى بيوب بو مدتده جميع اكل وتصرف ايده جك رزق
اموالوكى بر اوغردن ويرسه و يانكده مهيا قيلوب حفظنه محتاج اتسه نيجه انى
حافظ اولوردك وكندوكك ديار وسيرو سفرلرده الوركيدر ايدك اما
اول حكيم فضل عظيمندن تدريجله لازم اولدقجه يوم جديد رزق جديد
كون بكون انبار حكمت وخزينهٔ لطفندن عنايت ايدوب سكا بخشيدر ويارمغك
محللره ايرشدرر ناكه بانجى واهم ماضيه كبى كثرت عرض يولوكن اوروب
طانجى اولميه كما قال سبحانه وتعالى ولو بسط الله الرزق لبغوا فى الارض بيوردى
مؤلفه غم ييمه رزقك ايرشور جونكه رزاقك اودر خلق ايدن ويرمزمى رزقك
جونكه خلاقك اودر منقولدركه كيرو اول غريق بحر صفا وارث سر مصطفا
حضرت مولانا قدس سره دن سؤال ايتديلركه درويشى كناه ايدرمى
بيوردىلركه مكر اشتهاى كلمدن طعام ييه كما قال الله تعالى كلوا واشربوا ولا تسرفوا

اكول اولمه غداى روحى استه	كه جوق يمك ايدر بير قلبى خسته
درونك باغ كلزار خدا ايت	انك دوشر كلينى دسته دسته
كيدر جونكه طورمز بو تندن	كوتور انى هديه بارى دسته

نقل اولنورکه کیرو اول وارث علوم انبیا محبوب قلوب اصفیا سلطان
ولد قدس سره الاحد حضرتلری بن خطا با بیورمشلرکه یاد اللہ اکر دیلرسیک که
دوشمنک سکا دوست اوله وعداوتی محبته تبدیل اوله کورکدر که قرق کون
انی ایلک ایلہ یاد ایدوب مدحنی لساننڈن کیدرمیہ سن حتی اثری قلبکه یتشه
وخمیر محبتی کانون درونکدہ پیشه من القلب الی القلب دوزننڈن بو تو آثار
محبت انک قلبنہ عکس ایدوب کدورت وعداوت ما بینیدن دفع سبینہ‌لرصاف
اولور کذالک محبوب حقیقی نک اسم شریف شرف افزاسنی تکرار ایلہ محبت
سعادت بخشنی ظهور ایدوب کدورات ماسوا دور اولور چونکه آثار ذوق
محبتی درونکدن آشکار اولہ کورکدرکه نقصان پذیر اولمایوب ازدیادہ
وتنور قلبکدہ فروزان اولان آتش مودتک باد شوق اشتیاقیلہ اشتغالدہ
اولہ زیرا تنور نانبا زیادہ قزمش اولسہ ایجندہ اولان نان وخمیری برخوشی
اخذ ایدوب پشمش اولور اما بر مقدار صوغوق اولسہ نانی برخوشی اخذ
ایتمیوب تمام پشمز تکرار قزدرمق لازم اولور طالب الهی اولنلرہ کوکلی
صوغوتمق دوشمزدیو بو مضمونده دتکران مایہ لرنثار بیوردیلر لمؤلفه

اوڭی اسمی مسنجر اولہ محبوب	سون محبوبی اولورکندی محبوب
بوره‌نی الله ای دوست اولمہ ناشی	مرادی خوب اولانک کندیدہ خوب
یاقہ کوره‌نار عشقلہ درونکی	فرون قلبدہ بیته الکلک خوب

منقولدرکه کیرو اول کلزار وحدتک غنچه کلی غنچهٔ دهانلرندن بو وجهلہ فواتح سکینه
قدسیه بخش بیورمشلرکه حضرت امیرالمؤمنین وامام المتقین کرم الله وجهه
حضرتلرینک عادت شریفی بو ایدیکه اوینه قونق کلسه اکثر او قانده انک
اوکینه عسل کتورورلردی وعریانلرہ لباس کیورلردی ومساجدہ چراغ

یاقرلر ایدی بو اوچ عملی غیری خیرلرندن زیادہ واکثر ایدرلردی سببندن
سؤال ایتدکلرنده بیوردیلرکه مسافر اولنلری انک ایچون عسل ایلہ
ضیافت ایدرمکہ حرارت راه ایلہ مرارت دهانلری لذیذ اولوب لذتدن
ایلہ بکا دعا ایلیہ‌لر اولدکہ وقت نزع موتدہ بکا دخی شهد شهادت ولذت
سعادت عاقبت نصیب اولہ وعریانلرہ لباس کیورمکدن مقصودم
بودرکہ یوم یکون الناس کالفراش المبثوث هرکس حفاةً عراةً مبعوث
اولندقلرنده بنی عریان قومیوب سترعورت ایلہ در دیمہ درمان
ایدہ‌لر ومساجدہ چراغ کوندرمکدن مرادم اول شکور وغفور قبرمی
پرنور ایدوب ظلمات قبری بندن دور ایلیہ دیدی اللهم یسر لمؤلفه

بو اوچ اعمالی ایشلہ اولمہ غافل	اکنی ای دوست بجرہ البتہ حاصل
قاچورمہ وقت کیتی هیچ مدتهای	پشیمان اصتی ایتمز اولمہ جاهل

نقل اولنورکه برکون اول طوطی شکرخدای باغ مصر جبروت بو وجهلہ
شکر بانی عالم ناسوت اولمشلرکه برکون حضرت عثمان ذی النورین
رضی الله عنه فی الدارین رسول الثقلین علیه افضل الصلوة حضرتلرینه
کثرت اموالدن شکایت ایدوب زیادہ نفرت کوسترمشلر او حضرت
دخی وار ادای شکرده نقصان ایلہ دیو بیورمشلر حضرت عثمان دخی
ترک شکرہ قادر و کفران نعمه طریقنه سالک ومبادر اولامزم دیمشلر
اول محبوب شکور علیه صلواة الله الغفور دخی ایدی یا عثمان زیادہ
دن زیادہ ظهور ایدردیوب بو دعا بیورمشلر بارک الله فیما
انفقت وفیما امسکت هرکمکہ اول شکور ویردیکی نعمتہ شکری مکرر ایدہ
سلطان انبیانک صلوات الله علیه الی نفخ الصور بو سعای شریفنه

مظهر دوشر دیو بیورمشلر مؤلفه شکر شکری مکرر ایلگل دلده مدام ۰ لذتی
لطفی دیلرسک دینیم ای نیک نام ۰ او لطیفک لذت لطفنی داتسک زوج ۰
شبهه سز اولوردی ساکه جمله لذتلر حرام کیره نقل اولنور که برکون او آینهٔ
الهی و مرآت تجلیات لی مع الله سرای قرب رحمانک خاص الخاصی قدس سره
و افاض الله علینا بره حضرتلرندن سؤال ایتمشلر که المؤمن مرآة المؤمن
حدیث شریفنک معناسی نه‌در غنچهٔ دهانلرندن بو وجهله فوایح مسکیه
و عطر بانیه ظهور بولمش که حق سبحانه و تعالی نک بر نام شریفی مؤمن
و مؤمن عبدک نامی دخی مطابق حالی اولیجق تجلی فیها دینه دیمک اولور
پس عبد مؤمن آینهٔ الهی اولور قلب مؤمن جمال بی مثال سبحانی نک تجلی
گاهی اولور دیو بیورمشلر قطعه خالق الافلاک زآب و زگل ۰ آینهٔ ساخت
و برابر گرفت ۰ هرگاه که در آینه بتابد خورشید ۰ آینه انا الحق نکو بد چه گنه مؤلفه گفت
قلب مؤمن آینهٔ در حضرته ۰ ای پاک طوت تا گوره سن وجه یاره ۰ چونکه مؤمندر بر
اسمی ربنک ۰ الله بو سوزی اول سن بختیار ۰ منقولدر که بر دفعه کبره اول مست
می ازلی اولان ولی کاملدن قدس سره سؤال ایلمشلر که باردک التمر
التبت و الخمیس حدیث شریفنک معناسی لطیفی نه‌در حقهٔ لعل دهانلرندن
بویله شکبار نثار اولمشلرکه انگیچونکه جمعه گوننک همسایه لریدر ایمدی هر عقل
و نفس که همسایهٔ عشق حق اوله انلر دخی مبارک و لطیف و عندالله تعالی
عالی قدر و شریف اولورلر مؤلفه عقل و نفسک هجوادایت دار عشق
حضرته ۰ تا مبارک اوله لر لایق اوله لر قربته ۰ هجوادرک گیجه‌در ای دوست
بیلیدک جان ویروب ۰ فالدر در دکنی حجابی ایریشوردک وصلته ۰
منقولدر که بر دفعه کیره اول گلستان جبروتک گل خوشبویی و محبوبان

ملکونک سرو قدّ خوبرویی مولانا جلال الدین رومیدن سؤال ایتمشلرکه
انما الاعمال بالخواتم حدیث شریفنک معناسی لطیفی نه‌در بیورمشلرکه بر جوان
وار ایدیکه فسق و فجور ایله زیاده مشهور ایدی وفات ایتدکده اقرباسی
خجالت ناشیدن بر بلدسه صاروب شب تیره‌ده جسد خیره‌سنی بر خاکده
پنهان ایلدیلر در عقیب پیک حضرت سبحان گلوب جناب ملک العلام مکث
سلامنی تبلیغ ایدوب اول جوانک نمازک ادا ایله ایما و اعلام ایلدی
حضرت صلوات الله علیه امره امتثالدن صکره سببندن سؤال و استعلام
ایلدی حضرت جبرئیل علیه السلام بویله خبر ویردیکه اول جوان گنهکار نفس
آخرنده توبه و استغفاری گندویه یار ایدوب مستغرق دریای بی پایان
مغفرت غفار اولدی پس اول گل باغ جمال بی مثال گل کبی تبسم بیوروب
غنچه دهان حکمت بیانلرندن انما الاعمال بالخواتم کلمه‌سنی ورد زبان ایتدی

گفت حق گر فاسقی و اهل صنم	مثنوی	چون مرا خوانی اجابتها کنم
هیچ کافررا بخواری منگرید		که مسلمان مردنش باشد امید
کمسه‌یه ایتمه حقارتله نظر	مؤلفه	کیم بیلور کیم نیجه اولور آکا گذر
کندو حالنه نظر قیل دائما		کندویی بیلن کشی درکو جکرار

منقولدر که بر دفعه کبره اول عارف بالله و کاشف اسرار الله اولان دریای
معارفک حضور فائض النورلرنده بو عالم کون فساد و زمین و آسمان
عالی بنیاد ذکر اولندی بیوردیلرکه بو عالم غرور نظر اهل حضورده
دیده اردگوزی آچقلر قتنده طوبطلو معرفت کردگاردر شیخ تاج الدین اردبیلی
استفسار ایدوب پس الدنیا جیفة و طالبها کلاب خطابی نه وجهله کلمهٔ صواب
اولوردیدی اول محبوب قلوب اول گلزار عندلیب بویله جواب بیوردیکه

سن طالب دنیای دنی اولما که کلاب آسا سکا اول جیفهٔ خراب اولمیه دیو
بو مطونده حکمت مشحون بنجه درلر نثار بیوردیلر قدس الله سره لمؤلفه

دفتر حقدر اوقی بو کائنات
الرخبر سور عالم لاهوته آت

ویر اول دوستدن خبر هرذره‌لو
جمله‌دن کچ باقی و جانی باکه صفات

وار میدر ذاتم کبی بو مشترک
هات ای غافل وجودک ها هات

جیفهٔ دنیایی ویرم کو کلبی
جون کلاب ایدیخ انی ساکم لذت

دز ذوقی بولوب اول بی بها
قطره کی دریای بی پایانه فات

طوت سوزی طور جهان اکبر ایت
جون اولورسن باری اول یولده مات

منقولدر که بر دفعه اول مست بادهٔ محبت دباغ و غریق بحر عشق سبحانی
جواهر زواهر اسرار رحمانی نک کانندن سؤال ایتدیلر که بر کمسنه شراب
نوش ایدر لکن مست اولوب سرخوش اولمز حکمت ندر بیوردیلر که مگر که
بقاسندن ایجروده کر اولا زیرا که شرابک خاصه‌سی مست ایتمکدر کیفیتی
تأثیر ایلمکدر جونکه سرخوش اولمز نوش ایتمامش اولور شول مقلد کبی که کلام
اللهی تلاوت و احادیث نبویه‌یی قراءت و کلمات اولیایی تقریر عادت
ایدینور هیچ کندو بر حلاوت و ذوق عبادت بولمز زیرا قرائتلری
جینمک کبیدر که یوده مز قشر ظاهره قانع اولوب لب باطنی کوره مز مقصود
انجق خدا خوانلق دکل بلکه خدادانلقدر لیعبدون دن مراد لیعرفون در لمؤلفه

خدادان اول خداخوان اول خدادان
خداخوانلقده قالمه اولمه بی جان

بوله کور جانی ای دوست تنده قالمه
شیدرلو جانه اولمه جانان

منقولدر که کبرا اول طاوس ملکوتی و تذرو جبروتی دن شیخ اوحد الدین
جوبی سؤال ایتمشلر که کافر کیمدر بیورمشلر کیم سنی بکا مؤمن کوستر بی سکا

کافر

کافر کوستریم شیخ اوحد الدین اوشته مؤمن سوزکز دیدی بیوردیلر که ایدی
هر کلکم بزم خندم در حقیقتده کافر اولدر نته کیم مثنوی شریفده بیوردیلر بیت

کیست کافر بی خبر ز ایمان شیخ
چیست مرده بی خبر از جان شیخ

منکر بنه ظن بد بر ده ددر
جان شیخدن بی خبر مرده ددر

منقولدر که بر کون اول دستگیر دردمندکاننده اولان سلطانک اهل
صنایع فقراسندن بر ظالمک ظلم و جفاسندن شکایت ایتدکده بیوردیلر که
بازار قصابانده هیچ کلبی قربان ایدرلرمی خصوصا که مؤذی و یرتیجیدر
اما مسکین قیونجقلری کورکه بی امان قربان ایدرلر و پوستینی یوزرلر دیدی و
دلریشی بو کلام حکمت بنیام ایله تسلیهٔ تمام اولوب قضای رب الانام رضا ویردی

قیل حذر مظلومک آه آهنی
فکر ایت انک اول معین اللهنی

امتحان ایتدر سکا قدرت ویردوکی
کورمه انک ضعفنی کور شاهنی

منقولدر که بر کون معین الدین اتابکی و سائر فضلای قنوی بر مجلس سنیده
حاضر اولوب اول یکانهٔ زمانه‌نک کلمسنه ناظر اولدیلر بو اثناده اهل مجلسدن
بعض مکالمه ایدوب حضرت مولانا کلدکده آیا مقامده اوتورهلر دیدکلرنده
بعض منکرینه یرده اوتورهم اوتورسونلر دیدیلر چونکه اول بستان فرینک
سرو رعناسی اول مقامه سایه کستر اولدی اخلاق حمیده‌لری مقتضاسنجه
صف نعالده جلوس بیوردیلر حسام الدین چلبی حضرتلری مقدمجه وارمشلر ایدی
دردحال قالقوب اول اختر سعیدک قرینی اولدی بعده کمسنه‌نک توقفی قالمیوب
اولیوب جمله‌سی پایهٔ زیره کلوب صدر خالی قالدی سید شرف الدین و شیخ
ناصر الدین قنوی که هر برلری عالمک ذو فنونی ایدی اثنای کلامده عرض
فنون ایدوب صدر مجلسه مقامدر دیو بعضی کلمات ایتدیلر قاضی سراج الدین

صدر مجلس مدرسه ده میان صفه دن دیدی شیخ شرف الدین اهل اعتکاف
قتنده صدر مجلس زاویه بوجاغیدر دیدی و شیخ صدرالدین قنوی اهل
خانقاه قتنده صدر مجلس صفه کنار یدر که صف نعالدر دیدی آخر جناب خداوندکاره
توجه ایدوب سز بو خصوصده نه بیورورسز دیدیلر اول عارف یگانه حقیقتده جهان
حکمت ازعانلرندن بو وجهله دردانه نثار ایدیلر که هرنه مکانده که یار حاضر
و جمال باکمالنه دیده مشتاق ناظر اوله حقیقتده صدر اول مقام عالی قدردر
دیدی شرف الدین یارفنی دیدی حضرت قدس سره بو بیت لطیفی بیوردیلر

تو دیده نداری که در و در نگری	بیت	ورنه سرت تا بقدم اوست همه

دیوب درحال سماعه شروع بیوردیلر و بو سراغ الهینک کیف بی کیفیتی یارن بوست
خندق اسی وجان اولان عشاقی مست ایدوب دردبامنالی جوش کتوردی
منقولدرکه اول یگانه زمانه عالم بقایه انتقالدن صکره سید شرف الدین دشقده
اعما اولوب اکثر اوقاتده اغلیوب و آتش ندامتله جکر داغلیوب اول وقتکه
اول عالی جناب گورمزمیش دیو بکا عتاب ایله گویا اولدقلرنده همان دم بو سیاه
برده چشمم اوکینه کشیده اولدی اما کرم محض لرندن ما یوسی دکولم دیرلردی

کنار یاردر ای دوست صدر عالی	مؤلفه	او صدرک صاحبی در قدر عالی
که یار سوز خاردر عشاقه گلزار		نه بیلور حظ طبیعت بو مقالی
گل ای دوست صدری شرح ایت کورنلر		طولودر صدرا ایچی ذوق لذالی

منقولدرکه اول گلزار ولایت غنچه دهانلرینی باد نسیم حکمت ایله گشاده ایدوب
بیورمشلرکه جمله خلقه حسن خلق و لطف طبعم سببیله غالب اولوردم و انلری
خوشنود ایدردم سؤال ایلمشلرکه نه وجهله غالب و حسن خلقکز ایله جاذب اولورسز
بیورمشلرکه ممکن اولدقجه صلاحه ساعی و طریق فلاحه داعی اولوردم

اکر

اکر قبول ایتمیوب صلاحه وصولدن عدول ایدرلر ایسه انلره مدارا ایله تابع
اللرندن خلاص اولوردم دیو بیوب بو حدیث شریف ایله عمل اشارت بیوردیلر
روح الله روحه وافاض علینا بره الحدیث امرت بمداراة الناس مؤلفه

قوم حسن خلقی الدن ای دوست	مدارا ایله اولور گوجلر آسان
جون ایلکله اولور ککلکله اولان	نیجون ایلیوکی قوی الدن انسان

مرویدرکه برکون اول اقلیم بقانک شهسواری و بوستان صفانک تازه نهالی
کندون فانی بقا بالله ایله باقی اولان ساقی شراب محبت سبحانی حضورنده
برشخص دیمشلرکه جمیع الانبیاء والاولیاء والخواص ارتعدوا من الموت وشدته قال مولانا
قدس سره حاشا عن شانهم هل یعرفون الناس ما الموت الموت عند الرجال رؤیة
الحق عز وجل کیف یهربون من رؤیته تبارک و تعالی الشرح یعنی اول
کریم الصفانک خدمت بربرکاتلرنده برشخص بویله کلمات ایتمش اولدیکه جمیع
انبیا و خواص موتدن اهتزاز شدت و هولندن احتراز ایدرلر قانده قالدی
ادانی ناس که اغیار ایله استیناسی ایدرلر اول گلزار باغ صفا نسیم خوب
ادا ایله بلبل آسا گویا اولدیلر که حاشا که اول جانلرک ساحه مکانلرندن
که انلر موتدن قاجه لر بلکه موتی غنیمت عظما بیلورلر که بو سجن دنیای دنیدن
خلاص اولوب برکون اول کوچه لر بیت گر مرگ رسد چرا هراسم ۰ آن راه بتست
می شناسم ۰ عجبا ناس بیلورمی که موت ندر موت عند الرجال رؤیة جمال ذو الجلال
ومشاهده دیدار لویزالدر پس نه کیفیت ایله انبیا و خواص رؤیت دیداردن
رب الناسدن فرار و بو محنت آباد اقلیم فنا ده فراق یار ایله قرار ایدرلر بیت

هرکس که دوست را رساند بر دوست	مؤلفه	آن کیست که او بمرگ شاد نباشد
یاردن ایری اولا ایتمز قرار		باخصوص اول یارکم مثلی اولمیه

اویله یار کیم نامنی ذکر ایلیسک — سینه‌کی کلزار اید هیچ صوکلیم

قال مولانا و مولی الملة و الدین متعنا الله ببرکاته الیقینی فی بعض اشعاره

کر بقعر چاه نام او برد — قعر چه را صدر علیین کند
کافری کر لاف عشق او زند — کفر او را جمله نور دین کند
خار عالم در ره عاشق نهاد — تا که جمله خار را شیرین کند
عالمی بخشد بهر بنده خدا — کیست کو اندر دو عالم این کند
تو نمی دانی که هر که مرغ اوست — از سعادت بیضها زرین کند

کما حکی الیافعی رحمه الله فی روض الریاحین روی عن الجنید رحمه الله انه قال حضرت املاک بمعنی تزویج ایتمک بعض الابدال من الرجال ببعض الابدال من النساء فما کان فی جماعة حضرت احد الا و ضرب بیده الی الهواء و اخذ شیأ فطرح من در و یاقوت و ما اشبهه قال الجنید فضربت بیدی و اخذت زعفرانا فطرحته فقال لی غرم ما کان فی الجماعة من اهدی ما یصلح للعروس غیرک انتهی کلامهم قال العلماء رحمهم الله الموت لیس بعدم محض و انما هو انقطاع تعلق الروح بالبدن و مفارقته و حیلولة بینهما و تبدل حال و انتقال من دار ضیقة الی دار واسعة کما اخرج عن بلال بن سعد رض انه قال انکم لم تخلقوا للفناء و انما خلقتم للخلود و الابد و لکنکم تنقلون من دار الی دار و روی عن النبی علیه صلواة الله الغنی انه قال المؤمنون لا یموتون بل ینقلون من الفناء الی دار البقاء موید کم اول غریق بحر حکمت یعنی حضرت مولانا جلال الدین عالی منقبت بر کون بو حدیث شریفی قراءت بیوردقلرنده اهل مجلسدن بریسی سؤال ایدوب بس بویله اولسه کل نفس ذائقة الموت آیۀ کریمه‌سی بو معنا ده نیجه مطابقت بولور اول کاشف اسرار الهی بیوردیلرکه

کل نفس کفت کل قلب نکفت پس قلب کبریا در قلب مردان خدا جای کیر تا برکت آن جای نمیرد بیت کر تو سنک صخرۀ مرمر شوی ٭ چون بصاحب دل رسی کوهر شوی ٭

قال صلی الله علیه و سلم الموت موتان موت النفس و موت القلب من مات نفسه زالت عنه الدنیا و من مات قلبه زالت عنه العقبی فافهم و فی قوت القلوب الاشتیاق الی الموت ما تمنی الحیوة فی الدنیا و یقول بین یدی الله تعالی کل لمحة و لحظة یا رب امتنی و عن النبی صلی الله علیه و سلم لا حیات للمؤمن دون لقاء ربه بیت زنده کانی نتوان کفت حیاتی که مراست ٭ زنده آنست که با دوست وصالی دارد

قال عین القضات قدس سره فی تمهیداته موت فراق و هجر است و حیات شوق و لقاست موت نزد ما کفر است و حیات اسلام و توحید آنکه حضرت رسول صلی الله علیه و سلم فرمود اللهم بک احیا و بک اموت این نشان کفر و اسلام مست و مرک و حیات هر دو را معنی اینست و این عالم هم موت در موت و عن جابر رض عن النبی صلی الله علیه و سلم انه قال الموت تحفة المؤمن و الدرهم و الدینار ربیع المنافق و ما داه الا الی النار و عن انس رض عن النبی صلی الله علیه و سلم الموت کفارة لکل مسلم و الموت ریحانة المؤمن کما فی خالصة الحقایق و اخرج الترمذی رض فی نوادر الاصول عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه و سلم ما شبهت خروج المؤمن من الدنیا الا مثل خروج الصبی من بطن امه من ذلک الغم و الظلمة الی روح الدنیا و فی جامع الکبیر عن ابن عمر قال قال رسول الله صلی الله علیه و سلم تحفة المؤمن الموت رواه الطبرانی لان الدنیا سجن اذ لا یزال فیها من عناء المقاسات و ریاضتها فی شهواتها و مدافعة شیطانه فالموت اطلاق و استراحة لها قیل موت الامراء فتنة و موت العلماء مصیبة و موت الاغنیاء محنة و موت الفقراء راحة و موت

العارف وصلة فالعارف يذكر الموت دائما لانه موعد لقاء حبيبه وهذا في غالب
الامر يستبطئ مجيء الموت ويحب مجيئه ليتخلص من دار العاصين وينتقل الى جوار
رب العالمين ذكر في تذكرة القرطبي رح عن محمد بن كعب القرظي رض قال اذا
استنقعت نفس عبد المؤمن جاءه ملك الموت وقال السلام عليك يا ولي الله
الله يقرأ عليك السلام ثم نزع بهذه الآية الذين تتوفاهم الملائكة طيبين يقولون
سلام عليكم حكي عن علي كرم الله وجهه انه كان يقول اذا جاء واحد من السوق
مايبيعون فيها قال كل شيء قال هل يبيعون الموت واين دردخرد ازخوشدهان
اوست السيف والخنجر ريحاننا اف على النرجس والآس شرابنا من دم اعدائنا فكأسنا من جمجمة الراس اول عاشق جمال بي مثال الهي ومشتاق
وصال شهنشاهي اولان مولانا جلال الدين رومي قدس سره القيومي
حضرتلرندن مرويدركه بو دار ابتلادن دار بقاء رحلتلرنده بيك حضرت
رب العزتي مشاهده بيوردقلرنده بو بيت لطيفي ادا بيورمشلر بيت بيشتر آ
بيشتر آجان من بيك در حضرت سلطان من و سلطان ولد قدس سره الاحد
در شب وفات خود اين بيت را مي خوانده است بيت امشب آنست كه بينم شاديه
در يابم از خداي خود آزادي قال سلمان رض احب الموت لاني اشتياقا الى ربي
واحب الفقر تواضعا لربي وقال ابن مسعود رض احب الموت لاني لا ادري
ما ينزل بي فاخاف على ديني واحب الفقر لانه اخف لحسابي فقول سلمان
قول صديق وقول ابن مسعود قول صادق ذاك لحظ الى ربه في امريه
وهذا لحظ الى نفسه في امريه كما في كتاب الفروق للامام الهمام الترمذي
رحمه الله قال صلى الله عليه وسلم من بشرني بخروج صفر بشرته بالجنة ونفحات
منلا جاميده خواجه بهاء الدين نقشبندي حضرتلرندن روايت بيوردرلركه
شيخ ابو سعيد ابو الخير قدس سره حضرتلرندن وفاتلري محلنده سؤال ايتمشلركه

درويش

درويش جنازهٔ شما كدام آيت خوانيم فرمودكه آيت خواندن كار بزرگست
لكن اين بيت خوانيد بيت چيست ازين خوشتر در همه آفاق كار دوست رسد نزد
دوست يار بنزد يكيار و نفحات منلا جاميده منقولدركه بيورمشلر بنم جنازهٔ
ما اين بيت خوانيد بيت مفلسانيم آمده در كوي تو شيئا لله از جمال روي تو روي
عن عمر رضي الله عنه انه لما نحن وفاته اوصى الى ورثته او اقربائه فقال اذا
مت فاحملوا جنازتي الى باب قبر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقولوا يا رسول
الله عليك السلام يا فخر البشر يا زين القيامة يا شفيع الأمة يا فاتح الابواب الجنة
جاءك خادمك حبيبك وعلى الباب ضعيفك هل تأذن له بالدخول فان انفتح الباب
فضعوني على بابه صلى الله عليه وسلم لعل الله يتجاوز عني بحرمة جوار نبيه محمد
صلى الله عليه وسلم فلما مات فعلوا كذلك فانفتح الباب من غير علاج ونودي
ادخلوا الحبيب الى الحبيب فان الحبيب مشتاق الى الحبيب كما في روضة العلماء
وفي جامع الصغير قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من احب لقاء الله اي
المصير الى دار الاخرة يعني ان المؤمن عند الغرغرة يبشر برضوان الله
تعالى فيكون موته احب اليه من حياته احب الله لقاءه اي افاض عليه فضله ومن
كره لقاء الله حين يرى ما له من العذاب حينئذ كره الله لقاءه ابعده عن رحمته
وادناه من نقمته حم ق ت ن عن عائشة وعن ابي عبادة بن الصامت قال قدس سره
گر مؤمن و شيريني هم مؤمنست مرگت   ور كافري و تلخي هم كافرست مرگت

واين جواهر هم خزينهٔ مثنويست

مرگ هر يك اي پسر همرنگ اوست   پيش دشمن دشمن و بر دوست دوست
بط را از شكستن كشتي چه غم   كشتيش بر آب بس باشد قدم
هيچ مرده نيست پر حسرت ز مرگ   حسرتش آن بود كش كم بود برگ

ای کهمی ترسی زمرک اندر فرار — آن زخود ترآیی جان هوشدار
روی زشت تست نه رخسار مرک — جان تو همچون درخت و مرک برک
از تو رستست ار نکویست ار بدست — ناخوش وخوش بر ضمیرت از خودست
هرکه تخم خار کارد در جهان — هان وهان اورا مجو در کلستان

آیینه در ای دوست هرنه ایسه صورتک — اولادر کوردوکک آنده ایله تبدیل سیرتک
حسن خلقی بیننه ایدین بول طبیب عشقی سن — بولدکیسه عشق حقی بیل که بولدک دولتک

حکی عن شیخ ابی سعید الخراز رح کان کنت بمکة فجزت یوما بباب بنی شیبة فرایت شابا حسن الوجه میتا فنظرت فی وجهه فتبسم فی وجهی وقال لی یا ابا سعید اما علمت ان الاحباب احیاء وان ماتوا وانما ینقلون من دار الی دار وعن الشیخ ابن الجلاء رح لما مات ابی ضحک علی المغتسل فلم یجر احد یغسله وقالوا حتی جاء رجل من اقرانه فغسله وقال الشیخ الامام الیافعی رح بلغنی ان بعض الموتی قص غاسله اظفاره فخاف علیه فی بعض الاظفار فجذب المیت اصبعه اخبرنی الغاسل بذالک وبانه رآه تبسم وبجئ وجهه والغاسل المذکور امرأت والمیت امرأت وکلتاهما من الصالحین وعن ابی یعقوب السوسی انه قال جاءنی مرید بمکة وقال یا استاد انا غدا اموت وقت الظهر فخذ هذا الدینار واحفرلی بنصفه وکفنی بنصفه ولما جاء الغداو طاف ثم تباعد ومات فغسلته ووضعته فی اللحد ففتح عینیه فقلت له احیاة بعد الموت فقال انا حی وکل محب لله حی رحمه الله وان الی ربک المنتهی

کما قال قدس سره فی المثنوی

کرتنی من همچو تنها خفته است — هشت جنت در دلم بشکفته است
جان چو خفته در کل نسرین بود — چه غمست ازتنی دران سرکین بود

جان خفته چه خبر دارد زتن — کو بجنت خفت یا در کولخن
می زند جان در جهان الکون — نعرة یا لیت قومی یعلمون

کما قال قدس سره فی اشعاره

ای نوبت سودای تو هرجا نکه مزید — ای آب حیات در مزیدست و مزید
مرک آمد و بوی کرد مرا بوی تو دید — زان روز اجل امید ازمن ببرید

وقال قدس سره فی اشعاره

زخاک من اکر کندم بر آید — ازان کر نان بزی مستی فزاید
خمیر و نانبا دیوانه کردد — تنورش بیت مستانه سراید
اکر بر کور من آیی زیارت — ترا خرپشته ام رقصان نماید
میا بی دف بکور من برادر — که در بزم خدا غمکین نشاید
زنخ بربسته ودر کور خفته — دهان افیون ونقل یار خاید
بدری زان کفن بر سینه بندی — خراباتی زجانت در کشاید
زهر سو بانک چنک وجنک مستان — زهر کاری بلا برکار زاید
مرا حق از می عشق آفریدست — همان عشقم اکر مرکم بساید
منم مستی واصل من می عشق — بکو از می بجز مستی چه زاید

ببیح روح شمس الدین تبریزی
ببرد روح من یکدم نیاید

ازمرک چه اندیشی چون جان بقا داری — در کور کجا کنجی چون نور خدا داری
خوش باشی که ازان عالم هم شد چون ذر — مانندهٔ آن دلبر بنمای کجا داری آه

ودخی حضرت سلطان ولد قدس سره الاحد حضرتلری فرموده که روزی والدم کفت که بهاء الدین اکر که خواهی دائما در بهشت بری باشی با همکس

دوست شودکین کسی را در دل مدار و این رباعی را بخواند اینست

بیشی طلبی ز هیچ کس بیشی مباش … چون موم مرهم و موم باش چون نیش مباش
خواهیکه ز هیچ کس بتو بد نرسد … بدگوی و بدآموز و بداندیش مباش

قال قدس سره

بروز مرگ چو تابوت من روان باشد … گمان مبر که مرا درد این جهان باشد
برای من مگری و مگو دریغ دریغ … بدوغ دیو در افتم دریغ آن باشد
جنازه ام چو بینی مگو فراق فراق … مرا وصال و ملاقات آن زمان باشد
مرا بگور سپاری مگو وداع وداع … که گور پردهٔ جمعیت جنان باشد
فرو شدن چو بدیدی بر آمدن بنگر … غروب و شمس قمر را چرا زیان باشد
ترا غروب نماید ولی شروق بود … لحد چو حبس نماید خلاص جانان باشد
کدام دانه فرو رفت در زمین که نرست … چرا بدانه انسان این گمان باشد
کدام دلو فرو رفت بر برون نامد … ز چاه یوسف جان را چرا فغان باشد

دهان چو بستی ازین سوی آن طرف بگشا
که های وهوی تو در جو لامکان باشد

ای دوست بو کلمات طیبات همچو شکر قند نبات اول عالی صفاتک قدس سره کندولرینک خط شریف بربرلا تیله بولنان نکات حکمت سمانددرکه هر بری جون جواهر و یاقوت قوت و سرمایهٔ دو جهاندر قال قدس سره من لم یغلب نفسه کیف یغلب غیره ومن غلب نفسه ایش لا یحتاج ان یغلب غیره ومن غلب عقله شهوته غلب علی کل احد ان العفة والتقی جعل العبید ملوکا وان الشهوة والهوی جعل الملوک عبیدا فاذا جعل الملوک عبیدا کیف لا یکونوا مغلوبین
نفسه غالب اولمینی مغلوب اولور … نفسنه مغلوب اولان محکوم اولور

عفت و تقوی عبیدی شاه ایدر … یوسف آسا غالب و منصور ایدر
استه حقدن نفسه غالب اولمغی … نفسه یاد اولان خدادن دور اولور

حکی عن محمد بن واسع رض قال انه اشتهی کبدا مشویا اربعین سنة فقلت یوما اخرج الی الجهاد فلعل یقع فی سهمی شاة فاکل منها شهوتی شاة فخرجت مع الناس الی الجهاد فقتلنا فی المشرکین وغنمنا واخذت فی سهمی شاة فسالت بعض اصحابی ان شوی لی کبدها فاخذتنی هجعة فنمت فرایت ملائکة نزلوا من السماء فکتبوا فلان خرج مجاهدا لیقال شجیع وهذا خرج لغنیمة وهذا خرج للمفاخرة قال ثم وقفوا علی وقال شهوا الخ مسکین اشتهی کبدا مشویا فقلت بالله لا تفعلوا وانا تایب الی الله عز وجل ثم قلت یا رب لا اعود یا رب انا تایب الیک من سائر الشهوات کذا فی روض الریاحین

دره قدم ارچه راه بی پایانست … گر دور نظاره کار نامردانست
این راه ز زندگی دل حاصل کن … کین زندگی تن صفت حیوانست

وهذا ایضا منقول من خط شریفه قدس سره کن مجردا لا تکن مالکا ولا مملوکا من ترک للذات سلم عد نفسک من اصحاب القبور کما قال حبیب الغفور علیه صلوة الله الشکور الی یوم نفخة الصور کن فی الدنیا کانک غریب وعابر سبیل وعد نفسک من اهل القبور رواه ابن عمر رض کما فی جامع الصغیر قال الحاکم وابوداود والترمذی وابن ماجه والبخاری وذا من جوامع الکلم لمؤلفه مجرد اول خلاص اول هر بلادن ٭ بترساکه سنی یوقدن یرادن ٭ نه مالک اول نه مملوک حقه قول اول ٭ بوله سن سنری تا کیم مصطفادن ٭ سلامت استر ایسک شهوتی قو ٭ اول اولمزدن مقدم جیق ارادن ٭ بقا اقلیمنه تا شاه اوله سن ٭ طولوب غنجه کبی ذوق صفادن وقال قدس سره

شنیدہ کہ دین راہ بیم جان وسواست … جو یاد آب حیاتست ازین بیام مترس
جو عشق عیسی وقت است مردہ می جوید … بجیر بیش جاک اشو جو ما تمام مترس

وقال قدس سره

گر زهر جهان بهند بر ما … از باطن خویشتن شکر آییم
طوطی امانت ما نوشت او … کی از اجلی بغیر غرآ بیم

حکی عن بعض الصالحین انه قال اشتریت عبدًا فقلت له ما اسمك
فقال یا مولاي ما سمیتنی فقلت له ما الذی تعمل فقال یا مولاي ما به
امرتنی فقلت له ما الذی تأکل قال یا مولاي ما اطعمتنی فقلت له فما لك ارادة
فی شیء فقال واراده تکون للعبد مع مولاه قال فابکانی وذکرنی حالی
مع مولاي فقلت له یا هذا لقد ادبتنی مع سیدی فانشأ یقول شعر

لو تم لی کونی لعبدك خادما … ما کنت اطلب فوق ذاك نعیما
فارحم بفضلك ذلتی وتحیری … فکذا عرفتك محسنا ورحیما

کذا فی روض الریاحین وقال قدس سره

آسوده کسی که در کم وبیشی نیست … در بند توانگری ودرویشی نیست
فارغ زغم جهان واز خلق جهان … با خویشتنش بذرّه خویشی نیست

وهذا ایضًا من خط قدسنا الله تعالی بسره اللطیف المعرفة کلها ذوق والایمان
کلها ذوق ووصال الله کلها عیش ذوق ابدی من لم یذق لم یدر انتهی
کما قال رسول الله الملك المنان وحبیب الرحمان وقرة عیون الانس
والجان علیه افضل الصلوٰة الی یوم البعث والمیزان حین سئل
علی رضی الله عنه عن سنته المعرفة رأس مالی ٥ والعقل اصل دینی ٥
والحب اساسی ٥ والشوق مرکبی ٥ وذکر الله انسی ٥ والثقة کنزی ٥

والحزن

والحزن رفیقی ٥ والعلم سلاحی ٥ والصبر ردائی ٥ والرضا غنیمتی ٥
والفقر فخری ٥ والزهد حرفتی ٥ والیقین قوتی ٥ والصدق شفیعی ٥ والطاعة
حسبی ٥ والجهاد خلقی ٥ وقرة عینی فی الصلوٰة وفی حدیث آخر وثمرة فوادی
فی ذکره ٥ وغمی لاجل امتی ٥ وشوقی الی ربی ٥ کما فی الکتاب الشفا للقاضی
عیاض رحه رباعی نامت شنودم دل از فرح زنده شود ٥ کام من از اقبال تو فرخنده
شود ٥ وز غیر تو هر جا سخن آید بمیان ٥ خاطر بهزار غم پراکنده شود لمؤلفه

کیرمین بو یوله یاره ایرمدی … بولمین اول یاری بو شیئی بولمدی
معرفت ایمان واسلام مدن مراد … وصلت حقدر صفای سرمدی
قال ایله ایتم قناعت لیتی بول … ذوق قدر ای دوست طریق احمدی
داتمیان جاهل بو ذوقی الکمان … بیله و کنی دخی اول بلمدی
اشبو صهبادن ایجنلر جرعه … مست اولوب قالدی ابد آیلمادی

حکی ان عیسی عم مر بشاب یسقی بستانًا فقال لعیسی عم سل ربك ان یرزقنی
مثقال ذرة بمحبته فقال لا تطیق علی مقدار ذرة فقال نصف ذرة فقال علیه
السلام یا رب ارزقه نصف ذرة من محبتك فمضی عیسی عم فلما کان مدة طویلة
مر بذلك البستان فرای فیها ناسًا لیس منهم فقال یا قوم ما فعل صاحب البستان
فقالوا جن وذهب الی الجبل ولا ندری هو حتی او میت فدعی الله ان یریه
فداره بین الجبال فوجد قائمًا علی صخرة شاخصًا طرفه الی السماء فسلم ولم
یسلم فقال انا عیسی فاوحی الله تعالی یا عیسی کیف یسمع کلام الآدمیین من کان
من کان فی قلبه مقدار نصف ذرة من محبتی وجلالی لو قطعت بالمنشار لما علم ذالك

کذا فی [illegible] قدس سره

ایرن ذوق وصالنه نیدر غیری تماشا … نیجه قیلسون نظر بته بولن اول قرب اعلایی

ایجی ذره شو ایندلن اولور جمال دوست	صغمنز کندوی ذوقندن نیدر اول ذوق [illegible]
جو غنچه چاک ایدرسینه نسیمدن او محبوبک	کیجه سی قدر اولور آنک کونی عیدک اولور آتی
طالب بحر توحیدکم اولور بولامز کندین	کم کندین بولمایان عاشق نیدر دنیا عقباتی
ایر بر ذوقه اول جانکم سکر جنت دکل ذره	زهی ذوق و زهی عشرت بیلکو خوان مولاتی
دو عالمده اودریاک قلاندر جمله سی لاله	کیجه کوندوزی الدائم بولاکور قرب الذاتی

حبیبی نک مرادی بو ویره جانک دیوب یا هو
وصالندن الم اول بو قوخه دائم او کلزادی

حکی ان موسی علیه السلام کان له صدیقاً یستأنس به فقال ذات یوم یا موسی ادع الی الله ان یعرفنی حق معرفته فدعی موسی ع م فاستجاب له فلحق صاحبه بالجبال مع الوحوش وفقده موسی ع م فقال یا رب اخی مونسی فقد فقدته فقیل له یا موسی ینبغی من عرفنی حق معرفتی لا یصاحب مخلوقاً ابداً لمؤلفه

بولون الحق ایدرمی غیره انسی	او دور خلق ایدن ای دوست جنی انسی
دیکنلردن کلی اخراج ایدن اول	کیمی شاه کیمی محتاج ایدن اول
اقیدن قاره طاشدن اب صافی	چیقاردن قاره شبدن شمس و ماهی
سکر جبت حماکندن نشا [illegible]	ایدی دوزخ جلالندن زبانه
انک قوللینه قولدر جمله اشیا	قول اولکم اولسن هم شاه عقبی

قال انکسرت بنا السفینة وبقیت انا وامرأتی علی لوح وقد ولدت فی تلک الحالة صبیة فصاحت وقالت یقتلنی العطش فقلت هو ذا یری حالنا فرفعت رأسی فاذا رجل فی الهواء جالس وفی یده سلسلة من ذهب فیها کوز من یاقوت احمر وقال هاک اشربا فاخذت الکوز وشربنا منه فاذا هو اطیب من المسک ابرد من الثلج واحلی من العسل فقلت من انت یرحمک الله فقال

عبد مولاک فقلت ثم وصلت الی هذا فقال ترکت الهوی لمرضاته فاجلسنی علی الهوی ثم غاب عنی ولم اره وقال بعضهم کنا بعقلان وشاب یغشانا یتحدث معنا فاذا فرغنا قام الی الصلوة یصلی فودعنی یوماً وقال ارید الاسکندریة فخرجت معه وناولته دراهم فابی ان یأخذ فالححت علیه والقی کفاً من الرمل فی رکوته واستقی من ماء البحر وقال کله فنظرت فاذا هو سویق بسکر کثیر فقال من کان حاله مع مثل هذا یحتاج الی دراهمک ثم انشأ یقول شعر بحق الهوی یا اهل ودی تفهموا لسان وجود بالوجود غریب حرام علی قلب تعرض للهوی یکون لغیر الحق فیه نصیب قال مولانا قدس الله سره العلی

بروای دل ببوی دلبر من	بدان خورشید شرف وشمع روشن
مرو هر سو ببوی جستجوی رو	که هر سکی بدان سو یافت مسکن
بنه سر چون قلم بر خط امرش	که هر جا سو ازو افراشت گردن
که جز در ظل آن سلطان خوبان	دل ترسنده کان را نیست مأمن
بدستت او دهد سرمایه زر	ز بایت او کشاید بند آهن
و راز انبوهی از دره نیابی	چو گنجشکان درا از راه روزن
وگر زان خرمن گل بو نیابی	چه سود عنبر بنه ومشک لادن
وگر سیلت ز شیرینی ترنکردی	بروای قلتبان ودینی میکن
چو دیدی روی او در دل بروید	گل و نسرین که در آویزد بروغن
در آید در انشی ز بیرا خلیلی	مرم ز آتش نمرود بد ظن
در آید بحر او تا همچو ماهی	بروید مر ترا از خویش جوشن
زگاه غم جدا کی حب شادی	که آن مردا برای ماست خرمن
بهار آمد برون آ همچو سبزه	بکوری دی و بر رغم بهمن

نه چاره بر کار ساکن تو بظاهر	مثال مرهمی در کار کردن

خمش کن شد خموشی چون بلا در
بلا در کر ننوشی باش کودن

منقولدرکه اول کاشف اسرار فتوحی یعنی مولانا جلال الدین رومی بو ابیات عالی منقبتی کندو دست سعادت پیوستلری ایله دیوار اوزره تحریر ایتمشلر

خطاب حق و بنده هر دو بشناس	گر تو هوکولی وحق ایها الناس
خوشا هایی ز حق و ز بنده هویی	میان بنده وحق های و هویی
انین المذنبین باید خدا را	نه بیند مرد خودبین پادشا را
درین ره نیست خودبینی خجسته	تنی لاغر دلی باید شکسته

قال الله تعالی جز جلاله عبدی اذا ذکرتنی خالیاً ذکرتک خالیاً واذا ذکرتنی فی ملاء ذکرتک فی ملاء خیر منهم رواه البیهقی عن ابن عباس رح کما فی جامع الصغیر وقال ایضاً فی الحدیث القدسی انین المذنبین احب الی من زجل المسبحین ای من اصواتهم بالتسبیح کما فی ریاض الاذکار وغیرها قال قدس سره

هر روز بامداد طلبکار ما تویی	ما خوابناک و دولت بیدار ما تویی
هر روز زان برای ماز کسب کار	زیرا دکان ما و مکسب و کار ما تویی
دکان چرا رویم که کان دکان تویی	بازار چون رویم که بازار ما تویی
زان دلخوشیم و شاد جانبخش ما تویی	زان سرخوشیم و مست که دستار ما تویی
ما خره کی نهیم بر از سیم چون بخیل	ما خره بشکنیم چو خمار ما تویی
طوطی غدا شدیم که توکان شکری	بلبل نوا شدیم که گلزار ما تویی
زان همچو گلشنیم که داری تو صد بها	زان سینه روشنیم که دلدار ما تویی
هر چاره گر که هست نه سرمایه داشت	

از جمله چاره باشد ناچار ما تویی

مرویدرکه برگون اول مظهر حقیقت محمدیه وکاشف اسرار طریقت احمدیه اولان سلطانک حضور بهیه لرینه عرفاء ازمانندن بر جماعت کلوب بو حدیث عالی منقبتک اسرار حکمت آثارندن استفسار ایلدیلرکه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان الله شراباً اعده لاولیائه اذا شربوا سکروا وطابوا واذا طابوا طاشوا الی آخره جواب برصوابلرنده بویله دهان حکمت بیانلرندن درلر نثار بیوردیلرکه وقتاکه اول حبیب غفار علیه صلوات الله الجبار لیلهٔ معراج سعادت ابتهاجده مشرف دیدار اولوب مقام قاب قوسینه ارتقا بیوردیلر جانب غفور وشکوردن حضور پرحبورلرینه نوردن ایکی جام سعادت فرجام که بری شراب ناب ایله طولو و بری شیر صاف ایله مملو ایدی عرض اولنوب ایکیسندن برینی اختیار ایله امر اولندی اول گلزار رسالتک دخی ابتداء اسلام وقت احکام قوانین شریعت و استحکام اساس طریقت اولمغین حکمت ایله عمل ایدوب اخترت اللبن واخشیت الخمر دو اختیار امتی دیو بیوروب لبنی اختیار و اول جام حقیقتی که شراب طهور محبت ملک الغفوردر خواص امتی ایچون محافظت و ایثار بیوردی پس اول شراب ناب خوشگوار دکن بوی صفا آثار وکیفیت طرب شعارندندرکه ادهم وار نیجه لر ملک اموالنی تارمار فروا الی الله نداسنی کوش جان کوش وار ایدوب ترک دیار وجانب بی جانبه فرار ایتمشلردر و نکتهٔ عجیبهٔ آیهٔ کریمهٔ فاخرج من القریة الظالم اهلها بیاننی اذعان ایدوب بر فحوای حب الوطن من الایمان وطن اصلیه یه روان اولمشلردر و نیجه کاملانک دخی دهان شیرین زبانندن بعض شطحیات کثیر النکات ظهور ایتمشدرکه اهل ظاهر افهم و ادراکده عاجز و قاصر قالمشلردر کما قال مولانا

کدام شربت نوشید آن بور ادهم … که مست وار شد از ملک مملکت بیزار
چه سکر بود که او از داد سبحانی … که گفت رمز انا الحق و رفت بر سر دار
از آن شراب که گر جرعهٔ از آن بچکد … ز خاک شوره بروید هم آن ز خاک گلزار
شراب لعل که گر نیم شب برارد جوش … میان چرخ و زمین پر شود ازو انوار
زهی شراب و زهی ساقی و زهی ساغر … که جانها و روانها نثار باد نثار
اگر عقل عالمیان از بی مستی چکد جرعه … دیگر … نه عالم ماند و نه عالم نه مجبوری نه خود مختار

وقال قدس سره فی اشعاره

خنب خانهٔ لم یزل جوشید زان می کز نفش … کشته ویرانه عالم صد هزاران خاندان
گر بخوب بوی آن می از قدح باید گشاد … مست گردد زاهدان اندر هوی و طالفان
دست بستم او گر خار گارد در جهان … شرق تا مغرب بروید از زمینها گلستان
گر خنب احمدی بوی برون ظاهر شود … چون مسیحی در جوش گردد جسم و جان کافران
بوی عنبر می نرود بر عتبهٔ عرش و بر روحانیان … گر چه جان تو خورد در نیم شب آن می نهان

وقال قدس سره فی المثنوی

که اوست آب حیات معنوی … بعد از این حدیث مصطفوی

ان لله شرابا اعده لاولیائه

می در خم اسرار از آن می جوشد … تا که مجرد است از آن می جوشد
این می که می خوری حرامست … ما می نخوریم جز حلالست

قال الله تعالی ان الابرار یشربون من کأس کان مزاجها کافورا وله

جهد کن تا نیست هست شوی … وز شراب خدای مست شوی

ایچ شراب حب ذاتی صاف اول محو نه صبا … غنچه وش طول وجودک تا نسیم مصطفا
خاک تن ذره نفسده آچیله بو ذبک بهار … کیده وحشت کله وحدت بر اول صبح وصفا

قال الشیخ نجم الدین علیه رحمة الله المعین فی تفسیر هذه الآیة الحمید یشیر فی هذه الآیة بالابرار الی عباده المخلصین المخصوصین بفیض الاسم الاعظم الشامل للاسماء الذین سقاهم ربهم المتجلی لهم باسم الباسط بکأس المحبة شرابا طهورا العشق الممزوج بکافور برد الیقین المجری الجاری فی انوار ارواحهم واسرارهم وقلوبهم من فرط الرحمة وشمول النعمة انتهی کما قال کمال الخجندی قدس سره

از سقاهم ربهم ابریق مالت … تا لبلب پیش لب ما و شما
کر به تا چند از عطش ای نور چشم … بینی چشمت آب چشمه بر کنار

فی تفسیر العلائی قال طیب الجمال صلیت خلف سهل بن عبید الله قدس سره صلوة العشاء فقرأ وسقاهم ربهم شرابا طهورا وجعل یحرک شفتیه وفمه کانه یمص شیئا فلما فرغ قیل له اتشرب ام تقرأ فقال والله لو لم اجد لذته عند قراءته رباعی

دل پر درد را دوا قرآن … جان مجروح را شفا قرآن
هر چه جویی ز نقش قرآن جو … که بود گنج علمها قرآن

لا یمسه الا المطهرون وقال قدس سره

عروس حضرت قرآن نقاب انگه براندازد … مجرد بیند از غوغا جو داری ملک ایمان را

ایچم دیو سک شراب لایزالی … اوفی فرالی هر دم جان و دلدن
کوزر الیکیم گور رمز اهل ظاهر … سیلنلر نقش غیری جان و دلدن

قال فی العرائس القرآن ان الله تعالی شرابا صافیا طاهرا شهیا نقیا ادخرها فی کنوز ربوبیته لاولیائه واصفیائه یفجر لهم من ینبوع المعرفة فی انهار الجنة فسقاهم ربهم من کأس المحبة شرابا طهورا فاذا شربوا بقلوبهم تلین جلودهم وقلوبهم الی ذکر الله سقاهم ذلک فی الدنیا فی میدان ذکره بکأس محبته علی مناجاته بمخاطبة الایمان وسقاهم فی الاخرة فی میدان قربه بکأس قربته

على منابر النور بمخاطبة العيان فافهم واشتم ايها العطشان في وادي كعبة
وصال ملك المنان كما قال في تفسير المسمى قيل ان الملائكة يوصلون عليهم
الشراب فيأبون قبوله منهم ويقولون لقد طال اخذنا من الوسايط فاذا
هم بكاسات يلاقي افواههم بغير كف من الغيب الالهي كما قيل اذا دخل اهل
الجنة تظهر اقداح من الغيب من غير ان يأخذه احد يطير كما يطير الطيور
فيقع في كف ولي الله مختوم من مسك مكتوب على الخاتم هذا شراب طهور من رب
غفور فيرد الموت ختام ويشرب ويكون في غاية صفاء وسرور كما قال الله
تعالى في سورة الانسان وهاهم اي اعطاهم نضرة اي حسنا وجوههم وسرورا
اي فرحا في قلوبهم كذا في حيواة القلوب وكان يقول صلى الله عليه وسلم
ان آخر شراب يشربه اهل الجنة على اثر طعامهم شراب يقال له رهوقا اناكرب
منه شربة فهضم طعامهم وشرابهم فجعله كالمسك وحشاه المسك فلا يكون
في بطونهم اذى فاذا شربوا اشتهوا الطعام فهذا دأبهم ابدا كما في الغنية
يسقون من رحيق مختوم جالسين على منابر من الياقوت الاحمر في الخيام اللؤلؤ
الرطب الابيض فيها بسط من العبقري الاخضر متكئين على الارائك مصفوفة
على انهار تجري بالخمر والعسل محفوفة بالغلمان والولدان مزينة بحور عين حسان
حسان كانهن الياقوت والمرجان قاصرات الطرف لم يطمثهن انس قبلهم ولا جان
يرى مخ سوقها من وراء سبعين حلة من حلل الجنان وينظر الزوج وجهه
في صدرها اصفى من المرآت لبهاء نورها لمعان ويطاف عليهم وعليهن
باكواب واباريق وكأس من معين ويطوف عليهم خدام وولدان كامثال
اللؤلؤ المكنون جزاء بما كانوا يعملون يأكلون من اطعمتها ويشربون من انهارها
لبنا وخمرا وعسلا في انهار ارضها فضة وحصباؤها مرجان وترابها

مسك

مسك اذفر ونباتها زعفران وكثبانها كافور واكوابها من فضة مرصعة بالدر
والياقوت والمرجان فيها من رحيق المختوم ممزوج بالسلسبيل الذهب تشرق الاكواب
نورا من ضياء جوهرها يبدو الشراب من ورائها برقة وحمرة وصفاء وبهجة
في كف خادم يحكي وجهه ضياء الشمس لهم فيها ما تشتهيه الانفس وتلذ الاعين وما لا عين
رأت ولا اذن سمعت ولا خطر على قلب بشر في جنات ونهر في مقعد صدق عند
مليك مقتدر ينظرون الى وجهه الكريم وقد اشرقت في وجوههم نضرة النعيم
ينسون بلذة النظر جميع لذات الجنان يتنعمون بذلك على الدوام لا يزالون بين
اصناف النعيم يترددون وهم من زوال النعم امنون اي دوست اكرم جنانك
صفاوذوقنه نهايت ونعمت بوشوقنه نهايت يوقدر لكن الى خلق ايلين سبحان
بي مثالك ذوقي قتنده مثال سراب ودوري درياده مانند حباب در حيفا دريغا
اول غافل خراب درونه كه اول سعادت عظمادن بي بهره ونايابدر كما قال قدس سره

اى دوست شكر بهتر يا انكه شكر سازد	خوبى قمر بهتر يا انكه قمر سازد
بكذار قمرها را بكذار شكرها را	او چيزى دكر داند او چيزى دكر سازد
اى باغ تويى خوشتر يا گلشن وگل در تو	يا انكه برآرد گل صد نرگس تر سازد
اى عقل تو به باشى در دانش ودر بينش	يا انكه بهر لحظه صد عقل ونظر سازد

در بحر عجايبها باشد بجز از گوهر
اما نه چو سلطانى كو بحر ودرر سازد

وفي تفسير قوله تعالى ختامه مسك انه شراب ابيض مثل الفضة يختمون به شرابهم
لو ان رجلا من اهل الدنيا ادخل يده فيه ثم اخرجها لم يبق ذو روح الا وجد
ريح طيبها قال عمر بن الفارض رضي الله عنه وصف هذه المدامة في قصيدة الخمرية
ولو عبقت في الشرق انفاس طيبها وفي الغرب مزكوم لعاد له الشم

ولو خضبت من كأسها كف لامس — لما ضل في الليل وفي يده النجم

لو جليت سرا على اكمه غدا — بصيرا ومن راووقها يسمع الصم

لو نظر الندمان ختم انائها — لاسكرهم من دونها ذلك الختم

ونضحوا منها ثرى قبر ميت — لعادت اليه الروح وانتعش الجسم

ولو طرحوا في حائط كرمها — عليلا وقد اشفى لفارقه السقم

افهم افهم ای عاشق افهم فالم همچو محجوبان اکم و اصم و ابکم وار ایکن آب حیات جان بخش اولم اسیر غم وحبس بلای کلو و شکم قال قدس سره

آفت این دو هوا و شهوتست — ورنه اینجا شربت اندر شربتست

جور ها کردی هوا زبیم حق — در کشید صفراق از فنیم حق

لا تطرق فی هواک سلسبیل — من جناب الله نحو السلسبیل

لا تکن طوع الهوی مثل الحشیش — ان ظل العرش اولی من عریش

کما قال قدس سره وافاض علینا بره

نام آنکس بر که مرده از جمالش زنده شد — کوبهای جمله عالم در وصالش خنده شد

باد آنکس کن که چون خوبی او روی نمود — حسنهای جمله عالم حسن او را بنده شد

جمله عالم زنده کانی زیر تختش می دود — هر که خورد از آب خویشی تا ابد پاینده شد

یک شبی خورشید با تخت او بوسه داد — لاجرم بر تخت گردون تا ابد پاینده شد

قال بعضهم فی تفسیر قوله تعالی مثل الجنة التی وعد المتقون فیها انهار من ماء غیر اسن وانهار من لبن لم یتغیر طعمه وانهار من خمر لذة للشاربین وانهار من عسل مصفی الجاری واحد ویختلف باختلاف النیة ان تمنی ان یکون

لبنا کان لبنا وکذا سایرها وقال بعضهم الجاری واحد وطبایعه اربع طبع الماء فی اثبات الحیوة وطبع اللبن فی التربیة وطبع العسل فی الحلاوة واثبات الغنا وطبع الخمر فی الاضطراب واثبات الروح وانما ذکر الانهار جمعا علی قول هؤلاء لکثرة معانیها مع اتحاد عینها فاذا شربوا من نهر الماء یجدون حیوة ثم انهم لا یموتون واذا شربوا من نهر اللبن یحصل فی ابدانهم تربیة ثم انهم لا ینقصون واذا شربوا من نهر العسل یجدون شفاء وصحة ثم انهم لا یسقمون واذا شربوا من نهر الخمر یجدون طربا وفرحا ثم انهم لا یحزنون وفیها عیون کثیرة مثل عین الکافور وعین الزنجبیل وعین السلسبیل وعین الرحیق وهذه العیون تنبع من ساق العرش ویسقی اهل الجنة من هذه الانهار والعیون بواسطة الملائکة ویسقیهم الله الشراب الطهور بلا واسطة

قال قدس سره فی ارشاده

عشق بازو عاشقی را برگزین — روز و شب با عاشقان شو همنشین

عشق دان و عشق خوان و عشق جو — عشق بو و عشق گو و عشق بین

گر نبودی عشق اندر جانها — کی بطبع مرد و زن گشتی چنین

گر نبودی عشق اندر چوب خشک — کی بدادی میوه های نازنین

گر نبودی عشق اندر کوهها — کی بدی در جوف او لعل نگین

گر نبودی عشق اندر بحرها — کی بدی اندر صدف در ثمین

کوه و صحرا و بیابان بر و بحر — جمله در عشقند مستغرق ببین

چون همه در عشق او مستغرقند — خواه کافر گیر خواهی اهل دین

قال ارباب الاشارة چنانکه انهار اربع در زمین بهشت بزیر شجرهٔ طوبی

روانست جهار جوی تیز در دل عارف در زیر شجرهٔ طیبهٔ اصلها ثابت
وفرعها فی السماء جاریست از منبع قلب آب انابت واز ینبوع صدر لبن صفوت
واز خمخانهٔ سر خمر محبت واز مجرای روح عسل كما اشار قدس سره فی المثنوی

آب صبرات جوی آب خلد شد … جوی شیر خلد مهر تست وود
ذوق طاعت كشت جوی انكبین … مستی وشوق تو جوی خمر بین
این سببها آن اثرها را نماند … كس نداند جونش جای آن نشاند
این سببها جون بفرمان تو بود … جار جو هم مر ترا فرمان نمود
هر طرف خواهی روانش میكنی … آن صفت جون بد جنانش میكنی

ای حبیبی از جار جوی اصل كه در بهشت جاریست جهار جشمه هم درین عالم بدید آمد
اما اینها پاكست ومطلق واینها آلوده است ومقید ودر ضمن این نیز
اشارتی هست شیرین من لم یذق لم یدر كما قال مولانا فی المثنوی

عرش معدن كاه داد ومعدلت … جار جو در زیر او از مغفرت
جوی شیر وجوی شهد جاودان … جوی خمر ودجله آب روان
پس ز عرش اندر بهشتستان رود … در جهان هم جیزكی ظاهر شود
كرجه آلوده ست اینجا هر جهار … از جه از زهر فنای ناكوار
جرعهٔ بر خاك تیره ریختند … زان جهان روفتنهٔ انكیختند
تا بجویند اصل این را این خسان … خود بدین قانع شدند این ناكسان
شیر داد او پرورش اطفال را … جشمه كرده سینهٔ هر زال را
خمر دفع غصه واندیشه را … جشمه كرده در عنب از اجترا
انكبین دار و تن رنجور را … جشمه كرده باطن زنبور را
آب داده عام اصل وفرع را … از برای طهر وبهر زرع را

تا ازین خود بی بری سوی اصول … تو بدین قانع شدی ای بو الفضول
ایلیم فرعه قناعت اصل بول … كزم فرقت واردیسندە وصل بول
ذاكر اول ذكری هر دم بی فتور … آقه سینكلدن كه تا آب طهور
جشمهٔ آب حیاتدر ذكر هو … غافل اولمه اول لذدر قدسه قبو

كما روی عن النبی صلی الله علیه وسلم انه قال لیلة اسری الی السماء
عرض علی الجنان فرایت فیها اربعة انهار انهار من ماء غیر آسن وانهار من
لبن لم یتغیر طعم وانهار من خمر لذة للشاربین وانهار من عسل مصفا فقلت
لجبریل ومن این یجیء هذه الانهار والی این یذهب قال یذهب الی الحوض
الكوثر ولكن لا ادری من این یجیء فدعی صلی الله علیه وسلم ربه فجاء ملك
فسلم علی النبی صلی الله علیه وسلم ثم قال یا محمد غمض عینیك قال صلی الله علیه
وسلم فغمضت عینی ثم قال لی افتح عینیك ففتحت فاذا انا عند شجرة ورایت
قبة من درة بیضاء ولها باب من ذهب احمر لو ان جمیع ما فی الدنیا من الجن
والانس وضعوا علی تلك القبة لكان مثل طایر جالس علی الجبل او كوزة الغیث
فی البحر فرایت هذه الانهار الاربعة تجری من تحت هذه القبة فلما اردت
ان ارجع قال لی الملك لم لا تدخل القبة قلت كیف ادخل وعلی بابه قفل
قال لی مفتاحه بسم الله الرحمن الرحیم فلما دنوت من القفل قلت بسم الله الرحمن
الرحیم انفتح القفل فدخلت القبة فلما اردت الخروج عن القبة قال لی ذلك الملك
هل رایت یا محمد قلت رایت قال انظر ثانیا فلما نظرت رایت مكتوبا علی اربعة
اركان القبة بسم الله الرحمن الرحیم ورایت نهر الماء یخرج من میم بسم الله ونهر
اللبن یخرج من هاء الله ونهر الخمر یخرج من میم الرحمن ونهر العسل یخرج من میم الرحیم

فعلمت ان اصل هذه الانهار الاربعة من التسمية فتعالى الله تبارك وتعالى
یا محمد من ذکرنی بهذه الاسماء من امتک بقلب خالص سقیته فی الجنة من هذه
الانهار الاربعة یوم السبت من نهر الماء ویوم الاحد من نهر العسل ویوم الاثنین
من نهر اللبن ویوم الثلاثاء من نهر الخمر واذا شربوا سکروا واذا سکروا طاروا
الف عام حتی ینتهون الی جبل عظیم من مسک اذفر فیخرج من تحته سلسبیل
فیشربون منه وذالک یوم الاربعاء ثم یطیرون الف عام حتی ینتهون الی قصر
عظیم وفیه سرر مرفوعة فیجلس کل واحد منهم علی سریر فینزل علیهم شراب
الزنجبیل فیشربون منه وذالک یوم الخمیس ثم یمطر الله علیهم من غیم الابیض
الف عام حللا والف عام جوهرا فیتعلق بکل جوهر وحل حور عین ثم یطیرون
الف عام حتی ینتهون الی مقعد صدق وذالک یوم الجمعة فیقعدون علی مائدة
الخلد فینزل علیهم رحیق ای شراب لا غش فیه فیشربون منه کما قال الله تعالی
فی سورة المطففین یسقون من رحیق مختوم ختامه مسک ای آخر طعمه مسک
وهذه الکرامات لمن قرأ بسم الله الرحمن الرحیم کذا فی جنان الجنان لمؤلفه

اوقی ذکرنی سندایج رحیقی	سوالی قو سواویار حقیقی
جنان جانده ای دوست جنبی لر وار	کیرا کم بول بو اسوار دقیقی

کما قال مولانا قدس سره فی المثنوی

نُحج الی القلب وسر یا ساربه	فیه اشجار ونهر جاریه
باغها ومیوه ها اندر دلست	عکس لطف آن بری آب وکلست
کام در صحرای دل باید نهاد	زانکه در صحرای کل نبود کشاد
ایمن آبادست دل ای دوستان	چشمها وکلستان در کلستان

فمن اراد ان یشرب من حوض محبة الله ورسوله فلیحب الله ورسوله بشدة

عظیمه واشتیاق شدیدة کما اخرج ابن ابی عاصم فی السنة عن علی
رضی الله عنه قال سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول اول من
یرد علی الحوض اهل بیتی ومن احبنی من امتی کما فی البدور السافرة
للامام السیوطی رح سوالی ایچمک استرسک انک حوضندن ای
عاشق انک حوضینه یول وار در شراب لایزالیدن محبت آب کوثردر
ایچنلر الی اولمزلر ایچ الی تا کم کشف اوله سکا نوری جمالیدن
آن چشمه که خضر خورد از آب حیوان در منزل تست لیک انباشته

ونعم قال سلطان ولد قدس سره الاحد

برخیز از ین جهان برتنک	بیرون ز زمانه سان آهنک
جز شربت عشق را مکن نوش	جز دامن عشق را مزن چنک
میسوز چو آهن اندر آتش	تا ز آیینه دلت رود زنک
برخیز ز رنک ونقش کلی	چو هست جمال عشق بی رنک
تا چند کشی تو با سبو آب	مردانه بزن سبوی بر سنک
تا بحر شود عوض سبویت	بکذر ز خم وکوزه تنک
ای ساقی عشق باده کردان	ای مطرب روح بزن دف وچنک
تا مست رویم زود تا زآن	از خویش برون هزار فرسنک
تا باز رهیم ما ز هستی	تا چند بود بکل دل آونک
ای قیصر روم عشق بنشین آی	کامد سپه عظیم از زنک

بنشست ولد بر اسب رهوار
کانجا نرسد بمرکب لنک

اخرج ابن ابی العاصم فی السنة عن ابی بن کعب رض ان رسول الله صلی الله

عليه وسلم قيل له ما الحوض قال و الذى نفسى بيده ان شرابه ابيض من
اللبن و احلى من العسل و ابرد من الثلج و اطيب ريحا من المسك و آنيته
اكثر عددا من النجوم لا يشرب منه انسان فيظماء ابدا كما فى بدور السافره
وفى المصابيح عن انس وقال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم بينا
اسير فى الجنة اذا انا بنهر حافتاه قباب الدر المجوف قلت ما هذا يا جبرئيل
قال هذا الكوثر الذى اعطاك ربك فاذا طرفاه طينه مسك اذفر رواه
البخارى كما اخبر تعالى فى سورة الكوثر بسم الله الرحمن الرحيم انا اعطينا
الكوثر قال القاضى اى الخير المفرط الكثير من العلم و العمل و شرف الدارين
و روى عنه عليه الصلوات و السلام انه نهر فى الجنة وعدنيه ربى فيه خير
كثير احلى من العسل و ابيض من اللبن و ابرد من الثلج و الين من الزبد حافتاه
الزبرجد و اوانيه من فضة لا يظماء من شرب منه و قيل حوض فيها و قيل
اولاده و اتباعه او علماء امته او القران انتهى كلام القاضى قال صاحب
المواهب الكوثر بالحقيقة استغراق فى بحر جماله و دنوه فى منازل قربه و له كوثر
القلب يجرى فيه انهار مشاهدة الحق من بحار الازل و الابد فى كل نفس
سواقيها الى الابد اشارة قال صلى الله عليه وسلم ما فى الجنة بستان الا وفيه
من الكوثر نهر جار فافهم و تامل سر هذا الحديث كما قيل من القلب الى القلب
سبيل آه اى دوست چشم قلب و ديدهٔ بصيرت حب ماسوا و ذنك شهواتله
بته اولهيله كوكل خسته و دل شكسته اولدى يعنى بو ابيات نه كوزل تعبيرو
نه خوش تمثيل بيوردلركه كلام دردر بادلر يدر شفاء قلب عليلدر

چشم چون بستی ترا تاسه گرفت / تاسه تو جذب نور چشم بود	نور چشم از نور روزن کی شکفت / تا بپیوندد بنور روزن رود

چشم بازار تاسه گیرد مر ترا	دانکه چشم دل ببستی بر گشا
آن تقاضای دو چشم دل شناس	گوهری جوید ضیای بی قیاس
چون فراق آن دو نور بی ثبات	تاسه آوردت گشادی چشمهات
پس فراق آن دو نور پایدار	تاسه می آرد مر انرا پاس دار
استرسیک دایما ذوق و صفا	ذکر حقله قلبوکی ایله جلا
طوغر سینکده که تا شمس احد	فینا به آب حیات رفع اوله سد

آن چشم که خورد از آن آب حیات / در منزل نیست لیک انباشته

يعنى منبع آن حيات معنوى قلب نست اى غافل قلبت را از چرك ماسوا
اكنده كردى و راه آن ينبوع سعادت طلوع را بستى براى آن غمناك و بستى
فافهم اگر مجنون نيستى ايچلرا شيوحوضدن عاشقانده اولان محروم
بودوقدن منكر اندر الهى قيلمه منكر بزى آكه حبيبك حوضنه بزى قاند
قال صلى الله عليه وسلم فى حديثه و انى لا صد الناس عنه اى لامنع الكفار
و المنكرين من حوضى كما يصد الرجل ابل الناس عن حوضه قالوا يا رسول الله
اتعرفنا يومئذ قال نعم لكم سيماء اى علامة ليست لاحد من الامم تردون
على غرا اى ابيض الجبهة محجلين اى بياض الايدى و الرجل من آثار
الوضوء و يروى يغت فيه اى يصب فى الحوض ميزابان يمدانه من الجنة
احدهما من ذهب و الاخر من ورق وقال صلى الله عليه وسلم انا فرطكم
اى متقدمكم و سابقكم من مر على شرب و من شرب لا يظماء ابدا ليردن
على اقوام اعرفهم يعرفوننى ثم يحال بينى و بينهم اى يحجب و يفارق
فاقول انهم منى فيقال انك ما تدرى ما احدثوا بعدك فاقول سحقا

سبحانه اى هلكا حق بين الحديث من المصابيح قال العلماء رحمهم الله
فى وجه التوفيق بين الحديث احدهما ان الكوثر نهر فى الجنة وثانيهما حوض
يقال لعل ذالك النهر نصيب فى هذه الحوض او لعل الانهار انما تسيل
من ذالك الحوض كالمنبع والاصح ان الحوض خارج من الجنة الا ان ماءه
من الجنة كما يعرفهم من الحديث الذى وانا اوصد الناس عنه اى لامنع
الكفار عن حوضى والظاهر ان الكفار لا يدخل الجنة فلا يحتاج المنع
فيفهم ان الحوض خارج عن الجنة كما فى المطالع ثم قال سبحانه وتعالى
فصل لربك اى الصلواة الخمس او صلوة العيد يوم النحر وانحر انحر البدن
واستقبل القبلة بنحرك وبوضع اليمين عن الشمال كما فى العيون وفى
القاضى اى فدم على الصلواه خالصاً لوجهه خلاف الساهى عنها المرائى
فيها شكراً لانعام فان الصلوة جامعة لاقسام الشكر وانحر البدن
التى هى خيار اموال العرب وتصدق على المحاويج خلافاً لمن يدعهم
ويمنع منهم الماعون فالسورة كالمقابلة للسورة المتقدمة وقد فسرت
الصلوة بصلوة العيد والنحر بالتضحية انتهى كلام القاضى وفى تفسير
ابى الليث قال بعضهم وانحر نفسك يعنى اجتهد فى الطاعة قال الحنفى
كانه يقول تعالى اذا صليت فاجعل صلوتك لربك لا لغيره وان اردت
ان تقدر على ذالك فانحر هواك حتى تقدر ان تخلص عبادتك لربك
وقال ايضاً فيه فصل لربك وانحر كانه يقول فصل مع ربك واقطع قلبك
عن جميع الخلق حتى يكون ذالك شكراً لعطاء ربك انتهى وقال صاحب
العرايس اى اتصل بنور الربوبية بخالص العبودية وانحر نفسك قرباناً
لكشف مشاهدتى لؤلفه الك قوللوغى بغله نفسى اولدرده دونك باغ

جنت

جنت كبى كلدره چقار جركى سوايى قلبندن اى دوست ه سو اللهى انى كوترله
طولدر قال بعضهم اتحسب ان السخا فى الدراهم والدنانير فقط بل
السخا عندى فى المهج فى رضاء الله تعالى حكى عن مالك بن دينار قال
خرجت الى بيت الله الحرام فاذا شاب يمشى فى الطريق بلا زاد ولا ماء
ولا راحلة فسلمت عليه فرد على سلامى فقلت ايها الشاب من اين قال
من عنده قلت والى اين قال اليه قلت واين الزاد فان الطريق لا يقطع
الا بالمال والزاد فهل معك شئ قال نعم قد تزودت عند خروجى بخمسة
احرف قلت وما هذه الخمسة الاحرف قال قوله تعالى كهيعص قلت وما
معنى كهيعص قال اما قوله كاف فهو الكافى واما الهاء فهو الهادى
واما الياء فهو المؤدى واما العين فهو العالم واما الصاد فهو الصادق
فمن كانت صحبته مع كاف وهاد ومؤدى وعالم وصادق لا يضيع ولا يخشى
ولا يحتاج الى حمل الزاد والماء قال فلما سمعت هذا الكلام نزعت قميصى
على ان البسه اياه فابى ان يقبله وقال يا شيخ العرى خير من قميص
الدنيا حلالها حساب وحرامها عذاب وكان اذا جنه الليل رفع وجهه الى
السماء وقال يا من يسره الطاعات ولا يضره المعاصى هب لى ما يسرك
واغفر لى ما لا يضرك فلما احرم الناس ولبوا قلت لم لا تلبى فقال
يا شيخ اخشى ان اقول لبيك فيقول الله لا لبيك ولا سعديك ولا اسمع
كلامك ولا انظر اليك ثم مضى فما رايته الا فى منى وهو يقول شعر
ان الحبيب الذى يرضاه سفك دمى ه دمى حل له فى الحل والحرم ه
ضحى الحبيب بنفسى يوم عيدهم ه والناس ضحوا بمثل الشاة والغنم ه
ثم قال ان الناس ذبحوا وتقربوا اليك وليس لى سوى نفسى فتقبلها

منی ثم شهق شهقة فخر میتا فاذا قایلا یقول هذا قتیل الله هذا قتیل سیف الله
فجهزته وواریته وبت تلك اللیلة متفکرا فی امره فرایته فی منامی فقلت مافعل الله
بك قال فعل بی مافعل بشهداء بدرهم قتلوا بسیف الکفار وانا قتلت بمحبة
الملك الجبار کذا فی زهر العابدین لدی الملك بیت عاشقان جام فرح انکه
کشنده که بدست خویش خوبانشان کشند ترجم فرح جامنی او وقت نوشی ایدر
عاشقه حبیبی دستی ایله اولمقتوله ثم قال سبحانه وتعالی ان شانئك
ای مبغضك من قومك بمخالفتك لهم وهو عاص بن وایل هو الابتر ای المنقطع
عن کل خیر فی الدنیا والاخرة وان ذکر ذکر بالعداوة کان یقول ان محمدا
هو الابتر الذی لاعقب له ای لیس معه ولد ولااخ یقوم مقام فاذا
مات ذکره فاغتم لذالك رسول الله صلی الله علیه وسلم فقال الله سبحانه هو الابتر
بالتخصیص لاانت لان من یولد من المؤمنین اعقابك وذکرك مقرون
بذکر الله ومرفوع علی المنابر والمنابر وعلی لسان کل عالم ذاکر الی اخر الدهر
کما فی العیون کما قال مولانا قدس سره فی المثنوی المعنوی فی هذه المعنی

مصطفی را وعده کرد الطاف حق   گر بمیری تو نمیرد این سبق
منبر و محراب سازم بهر تو   در محبت قهر من شد قهر تو
جاکر انت شهرها گیرند وجاه   دین تو گیرد ز ماهی تا بماه
هرکه در مکر تو دارد دل گرو   گردنش را من زنم تو شاد رو

قال الحنفی رحمه الله کانه یقول الرب تعالی یا محمد عدوك سماك الابتر ونحن سمیناك
صاحب الکوثر فاسمك لا یقدر احد ان یرفع عنك واسم لا یقدر احد ان یرفع
عنه فی الدنیا والاخرة فاذا مات لا یذکر بخیر وانت تذکر بخیر   آثار اقتدار
تو تا حشر متصل خصم سیاه روی تو بی حاصل وخجل قیل فی تاویل قوله

هو

هو الابتر ان النفس یدعوك الی طلب هذه المحسوسات العاجلة انها زایلة دایرة
فانیة وانما الباقیات الصالحات عند ربك هی السعادات الروحانیة التی هی
باقیة ابدیة کما فی تفسیر حاجی باشا وقال مولانا قدس سره الاسنی

ای بنده باز گرد و بدرگاه ما بیا   بشنو ز آسمانها حی علی الصلا
درهای گلستان ز پی تو گشاده ایم   در خار زار چند روی ای برهنه پا
جان را من آفریدم و دردیش داده ام   آنکس که درد داد هم او سازدش دوا
قدی چو سرو خواهی در باغ عشق رو   کین چرخ کوژ پشت کند قد تو دوتا
باغی که برگ و شاخش گویا و زنده اند   باغی که جان ندارد آن نیست جانفزا
ای زنده زاده چون خر از کنده مرگان   خود نام نمی گیرد ازین مرده کان ترا
هر دو جهان پرست ز حی حیات بخش   یا جان هیچ روزه قناعت مکن ز ما
جانها شمار ذره معلق همی زنند   هر یک چو آفتاب در افلاك کبریا
ایشان چو ماه از اول خفاش بوده اند   خفاش شمس گشت ازان بخشش و عطا

ای صوفیان عشق بدرید خرقها   صد جام ضرب کرد گل از لذت صبا

الاعمال الموجبة للشرب من الحوض والانهار ای دوست اهل ظهور بهشت
وجریان انهار آن اخلاق حمیده وصفات پسندیده تست هر صفتی بصورتی
ظاهر شود که موجب لذت جاودانی گردد وازین معنی حکیم الهی قدس سره
خبر می دهد انجاکه می گوید بیت فعل تو تخم در درخست و بهشت خواجه تا در نهاد خویش چه کشته

قال مولانا قدس سره فی المثنوی

چون سجودی یا رکوعی مرد کشت   شد در آن عالم سجود او بهشت
چون ز دستت رست ایثار زکوة   گشت این دست آن طرف نخل نبات

آب صبرت آب جوی خلد شد	جوی شیر خلد مهر تست و ود
ذوق طاعت گشت جوی انگبین	مستی و شوق تو جوی خمر بین
این سببها چون بفرمان تو بود	چار جوی آخر ترا فرمان نمود
هر طرف خواهی روانش میکنی	آن صفت چون بد چنانش میکنی
آن صفت در امر تو بود این جهان	هم در امر تست آن جوها روان
آن درختان مر ترا فرمان برند	کان درختان از صفاتت بابرند
چون بامر تست اینجا این صفات	پس در امر تست آنجا آن جزات

وهمچنین اهوال و احوال دوزخ نیز صور افعال ناشایست و خصال ناپایست خواهد بود کما قال مولانا و مولی العارفین قدس الله سره المبین

چون ز دستت زخم بر مظلوم رست	آن درختی گشت از و زقوم رست
چون ز خشم آتش تو در دلها زدی	مایهٔ نار جهنم آمدی
آتشت اینجا چو آدم سوز بود	آنچه از وی زاد مرد افروز بود
آتش تو قصد مردم میکند	نار کز وی زاد بر مردم زند
آن سخنهای چو مار و کزدمت	مار و کزدم گشت و می گیرد دمت
اولیا را داشتی در انتظار	انتظار رستخیزت گشت یار
وعدهٔ فردا و پس فردای تو	انتظار حشرت آمد وای تو
خشم تو تخم سعیر دوزخست	هین بکش این دوزخت را کین فخست
کشتن این نار نبود جز بنور	نورک اطفاء نارنا نحن الشکور
گر تو بی نوری کنی حلمی بدست	آتشت زندست و در خاکستر است
آن تکلف باشد و روپوش هین	نار را نکشد بغیر از نور دین
تا نبینی نور دین ایمن مباش	کآتش پنهان شود یکروز فاش

ای

ای دوست آتش حرمان با نور ایمان جمع نشود اما کافر چون از نور محروم است بعذاب موسوم است کما قال مولانا قدس سره الاعلی فی المثنوی

نار دوزخ جز که قشر افشان نیست	مغز را با هیچ ناری کار نیست
ور بود در مغز نار شعله زن	بهر پختن دان نه بهر سوختن

ای دوست بهشت و دوزخ هر دو از عاشق گریزانند دوزخ از سوز آتش خویش می ترسد و بهشت از کساد بازار خویش چنانکه عارفی گفته است

بسوز سینه جنت را بسوزم	بآب دیده آتش را دهم نم

وحضرت کاشف اسرار قیومی یعنی مولانای رومی قدس سره درین باب فرموده است

عشق پس گرمست اندر لامکان	هست دوزخ از شرارش یکدخان
ز آتش عاشق ازین روی ای صفی	میشود دوزخ ضعیف و منطفی
گویدش بگذر سبک ای محتشم	ورنه ز آتشهای تو مرد آتشم
گویدش جنت گذر کن همچو باد	ورنه گردد هرچه دارم من کساد
که تو صاحب خرمنی من خوشه چین	من بتی ام تو ولایتهای چین
هست لرزان زو جحیم و هم جنان	نه مرا بی زانه را زو امان

حکایت همت عاشقی که نوال دنیا و نعمت آخرت بر وی عرضه کردند بنظر قبول بهیچ التفات نفرمود و زبان حالش از روی نیاز با معشوق گفت من فارغم از هر دو جهان عشق تو بس کما قال رسول الله صلی الله علیه و سلم الدنیا حرام علی اهل الآخرة ای ممنوعة عنهم و الآخرة حرام علی اهل الدنیا لان المتعلل من الدنیا بحکمة التوسع فی العمل الآخرة و المتوسع فیها لا یمکنه لما بینهم من التضاد فهما ضرتان و الدنیا و الآخرة حرامان علی اهل الله تعالی لان جنات عامة المؤمنین جنات الکاسب و جنة العارفین جنة المواهب فلما عبدوه لا خوفا من نار

ولا طمعاً فی جنة صارت جنتهم النظر الی وجهه ولذلک قال ابو یزید لله رجال لو حجب الله عنهم طرفة عین استغاثوا من الجنة کما یستغیث اهل النار منها رواه ابن عباس رضی الله تعالی عنه قال مولانا قدس سره فی المثنوی

بیش شیخ عرضه کرده بود حق	کنجهای خاک تا هفتم طبق
شیخ کفتا خالقا من عاشقم	کر بجویم غیر تو من فاسقم
هشت جنت کر دراید در نظر	ور کنم خدمت من از خوف سقر
مؤمنی باشم سلامت جوی من	زانکه این هر دو بود حظ بدن
عاشقی کز عشق یزدان خورد قوت	صد بدن بخشش نیرزد برک توت

قال حضرت مولانا قدس سره

کار ندارم جز این کار که در کارم اوست	لاف زنم لاف لاف جونکه خریدارم اوست
طوطی کویا شدم جونکه شکرستانم اوست	بلبل بویا شدم جون کل کلزارم اوست
بر فلک بر زنم جون پر و بالم از وست	سر بفلک بر زنم جون سر و ستارم اوست
جان و دلم ساکنست زانکه دل و جانم اوست	قافله ام ایمنست قافله سالارم اوست
بر مثل کلستان رزنم خنب کلستانم اوست	بر فلک آفتاب تیغ کهر بارم اوست
خانه جسم جرا سجده که خلق شد	زانکه بروز و بشب بر در دیوارم اوست
بر زنخ هر کس که نیست داغ غلامی او	کر بد زمن بود دشمن و اغیارم اوست
زانکه تو مفلس شدی سنک بدل بر زدی	صلا زنی خواه از ان مخزن اسرارم اوست

کفت خموش چند چند کفت تو و لاف تو
من چه کنم ای عزیز کفتنی بسیارم اوست

بسم الله الرحمن الرحیم الله لا اله الا هو الحی القیوم قال فی العرایس الالف اشارة الی قدس فردانیته و امتناعه عن التصاق الحدث

بقدم

بقدم و اللام اشارة الی لطایف غیبه و المیم اشارة الی غرایب ملکوته مما اخفی عن اعین الخلایق من قرة عیون انبیائه و اولیائه وایضاً الالف اشارة الی اولیته و اللام اشارة الی جلاله و جماله و المیم اشارة الی محبته لاولیائه فی القدم کما اشار مولانا قدس سره ببیتی از ان کاندر جهان باغ و انکور بود از جمال لایزالی جان ما مخمور بود ما ببغداد جهان جان انا الحق میزدیم بیش از انکه دار و کیر و نکتهء منصور بود قال عمر بن الفارض قدس سره

شربنا علی ذکر الحبیب مدامةً سکرنا بها قبل ان یخلق الکرم

وقال بعضهم روزی که مدار جرخ و افلاک نبوده و آمیزش آب و آتش و خاک نبوده بر یاد تو مست بودم و باده برست هر جند نشان از باده و از تاک نبوده وقیل الاشارة فی قوله الف فی الم اراد قیامه بکفایتک علی عموم احوالک والاشارة من اللام الی لطفه بک فی خفی السر والاشارة من المیم موافقة جریان التقدیر لمتعلقات الطلب من الاولیاء ولا یتحرک فی العالم شیء ولا یظهر ذرة الا وهو محل الرضا منهم مکن آهنک هیچ درکاه و در هم بمن آور بناه و هر جه خواهی از من خواه که همه عاجز اند قادر منم همه از تو غایبند و حاضر منم اکر یار خواهی یار تو ام نعم المولی ونعم النصیر اکر دوست خواهی دوست دار تو ام الله ولی الذین آمنوا و اکر نکاه داشت خواهی رقیب و نکاه دار تو ام قل من یکلؤکم باللیل والنهار اکر نعمت خواهی محدث و حدیث کذار تو ام الله نزل احسن الحدیث کتاباً و اکر بند خواهی واعظ نیکو دان و نیکو کار تو ام الم یان للذین آمنوا ان تخشع قلوبهم لذکر الله و اکر قصه خوان خواهی بقصه بشارت دهندهء روزکار تو ام نحن نقص علیک احسن القصص در همه جیز مدد از من که خواه لطیف و مهربان و آفریدکار تو ام الله لطیف بعباده بر در دیکران

تاکه شنابی حرجن ارخلق براکنده خواهی بدر ماحمله بابی مؤلفه انک فولیبز قولدر
جمله اشیاء قول الادیلرسک عزدایم ده دلکلدر کری اولسون قلبکده عشقی ده
اول اذن غیرسندن جمله صایم قال الامام الهمام زندویستی فی روضته سمعت
الامام ابا محمد عبد الله الفضل یحکی فی عامته ان رجلاً رکبته الدیون حتی استغرق
مالہ الدیون ولم یبق فی یده شیٔ وبقیت علیه دیون کثیرة فطلب من اصدقائہ
ان یعینوه فی قضاء دیونه فلم یعنه احد فدخل مسجداً فصلی رکعتین فی لیلة
مظلمة ثم رفع یده ووجهه الی السماء فقال الهی ابطأت الی بابک ولکن
جئت بقلب خالص وقد علمت ان لا یقضی حاجتی الا انت اللهم اقض عنی
دینی من خزائنک یا من لا تحتجب من رجاک ویا مغیث من استغاث بک
ومعطی من سألک وواصل من وصلک ومقرب من تقرب الیک یا مغیث کل
مستغیث قال فلم یتم دعاءه حتی سمع نداءً من باب المسجد خذ یا عبد الله من
عند الله رزق الله تعالی قال فخرج فاذا برجل راکب علی افره الدواب
وبین یده صرة فیها الف دینار فقال له خذ هذا واقض دیونک وانفق
فی حاجتک واذا فنی فی هذا وانا فلان بن فلان الفلانی فانی اعطک
مثل هذا ولا تنقضی علینا اللیالی فانک نقضت علی لیلتی هذه کلما رقدت
نودیت اقض حاجة فلان فی مسجد کذا وکذا وقال الرجل بایة شکایة انزلت
هذا الباب حتی یبعثک الی فی جوف اللیل الغابر قد جربت ابوابکم فردد تمونی
خائباً اذهب فلا حاجة لی الیک انت رسول والباعث هو الله تعالی لمؤلفه
قابو الله قابوسیدر غیری ترک ایت اکه فاج مال وملکی جان وباشی عاقل ایسک اکه ساج
استریسک کند وسندن کیرو کندینی قیل طلب بولان اول شاه کو مجی شاه اولور بی تخت تاج
حکی عن ذی النون مصری رحمه قال رکبنا مرةً فی مرکب ورکب معنا شاب

صبیح

صبیح وجهه مشرق فلما وسطنا فقد صاحب المرکب کیساً فیه مال ففتش کل من فی المرکب
فلما وصلوا الی الشاب لیفتشوه وثب وثبةً من المرکب حتی یجلس علی امواج
البحر وقام الیه الموج علی مثال السریر ونحن ننظر الیه من المرکب وقال یا مولای
ان هؤلاء اتهمونی وانی اقسم علیک یا حبیب الله قلبی ان تأمر کل دابة فی
هذا المکان ان یخرج رأسها وفی افواهها جواهر قال ذی النون فما تم
کلامه حتی رأینا دواب البحر امام المرکب قد اخرجت رؤسها وفی کل
واحدة منها جوهرة تتلألأ وتلمع ثم وثب الشاب من الموج الی البحر وجعل
یتبختر علی متن الماء ویقول ایاک نعبد وایاک نستعین حتی غاب من بصری
قال فحملنی هذا علی السیاحة وذکرت قول النبی صلی الله علیه وسلم لا یزال فی
امتی ثلثون قلوبهم علی قلب ابراهیم کلما مات منهم ابدل الله مکانه واحد رضی الله عنهم

قال مولانا قدس سره

آن کیست آن کو سینه را غمگین کند — چون بیش او زاری کنی تلخ ترا شیرین کند
دیوی بود حوری کند ماتم بود سوری کند — آن کور مادر زاد را دانای عالم بین کند
تاریک را روشن کند صد خار را گلشن کند — خار از کف تو بیرون کشد وز گل ترا بالین کند
بهر خلیلی خویشتن آتش بود افروختن — وان آتش نمرود را اشکوفه ونسرین کند
جمله گناه مجرمان چون برگ دی ریزان کند — در گوش بدکیش نهان عاصیان عذری کند تلقین کند

گوید بگو یا ذا الوفا اغفر لذنب قد مضی
چون بنده آید در دعا او در نهان آمین کند

قوله الله ای دوست اکثر اولیا وعلمانک اتفاقی بونک اوزرینه درکه بو اسم شریف
اسم اعظمدر زیرا اسم ذات مستجمع جمیع صفاتدر ودخی علم منزله سنده در
سایر اسما بوکه صفات اولور بو انک موصوفیدر نتکم الله الاحد الصمد دیرکن

الواحد الصمد الله دیمزسن بس ذات صفاتدن اعظم و اشرفدر اکر اسم
اولان دخی سایر اسماء صفاتدن اشرفدر نتکم امام فخر رازی تفسیرنده
دیرکه اعلم ان الاسم الاعظم هو قولنا الله لانه یجری مجری اسم العلم فی
حق سبحانه فاذا کان کذالک کان دالاً علی ذاته المخصوصة وبیناً ان الاسم
الدال علی الذات اشرف الاسماء واعظمها وکذلک تفسیر غایة الاماینده
دیرکه هذا الاسم اسم اعظم عند المحققین و امام حجة الاسلام مقصد
اقصیده بیوردلرکه بو اسم جلاله جمیع اسما و صفاته جامع اولان ذاته
دلالت ایلرکه هر صفتک دائرهٔ احاطه سنده خارج دکلدر واما سایر اسما
صفتلردن بر صفاتک معناسنه دلالت ایدر پس بو جلاله بو جامعیتی
جهتندن اسم اعظم دیدیلر وحضرت نجم الدین کبری طوالع تنویرده
بیوردلرکه بو اسمک اسم اعظم اولماسنده شبهه یوقدر دلیل بودر که
هرکسک لساننده مذکور و هر طائفه نک بیننده مشهوردر موحد و ملحد
وموافق و منافق طالح و صالح و مؤمن و کافر جمله سی الله دیرلر نتکم کافرلره
سؤال قلسک من خلق السموات والارض لیقولن الله و مشرکلر دخی
بتلری حقنده هؤلاء شفعاؤنا عند الله دیو بتلرینی شفعا دیو تسمیه
قلوردلر و اینه طوالعده بیوردلرکه بصر بصیرتله نظر قلسک جمله قرآن بو
اسمی تفسیر ایدر مثلا فاتحه ده دیرسنکه حمد الله ایچوندر اول الله که
عالملرک ربیدر اول الله که رحمن الرحیمدر و مالک یوم دیندر ای
الله همان سکا عبادت ایده رز و همان سندن استعانت طلب ایلریز که
سن معبود و مستعین سن بزه هدایت قیل صراط مستقیمه وقس علی هذا سایر
القرآن که بو جمله الله اسمنک تفسیریدر اولحق بو اسلوب اوزرینه قابل

تا آخر قرانه دک و دخی محققان مشایخ بیوردلرکه بو اسم جلاله المحقق اسم
اعظمدر زیرا اساسی توحید بو اسمک اوزرینه مبنیدر کافر ایمانه کلدکده
و کلمهٔ شهادت کتوردکده بو اسمی ذکر ایتمکله حقیقی کفردن اوچ ایمانه واصل
اولور یعنی لا اله الا الله دیمکدر ایمانک علامتی اما الله لفظنک محلنه اسماً
حسنی دن برینی ذکر ایدوب لا اله الا الرحمن و یاخود لا اله الا الرحیم دیسه
ایمانه کلمز مع هذا بونلر دخی حقک اسملریدر بو اسم شریفک اعظمیتنه
بر دلیل دخی بودرکه خلقک عذابدن فلاحی بو اسم شریفک ذکرینه تعلق
اولنذی کما قال الله تعالی واذکروا الله لعلکم تفلحون و بر دلیل دخی بودرکه
حضرت حق جل و علی جناب حبیبنه جمیع ماسوادن اعراض ایدوب مسمی الله اولان
حضرت ذاته بو اسمی ذکر قلمقلغیله متوجه اولماغه امر ایلدی قل الله ثم ذرهم

الله الله چه طرفه نامست این	ورد دل حرز جان تمامست این
هر که زین اسم بهره مند بود	بهرهٔ او همین بسند بود
شرح این نزد یو مردم بر ست	از قل الله ثم ذرهم بر ست
بس بود نزد صاحب معنی	حسبی الله گواه این معنی

بو اسم شریفک اسم اعظم اولمسنه بر دلیل دخی بودرکه سایر اسمانک هر
قنغی حرفنی کیدرسن معناسی متغیر اولور و بی معنا قالور اما بو اسم
شریفک هر قنغی حرفنی کیدرسن باقی قلان حروفدن معنا درست قالور
و حقه مخصوص بر اسم اولور صدر الدین قنوی حضرتلری بیوردلرکه
اگر بو اسم جلاله لدن الفی حذف ایلیسک لله قالور لله الامر من قبل و من بعد
نکته سی مشعر اولور و اگر الفی و لامی اولکی معاً حذف ایلیسک له قالور
بو لفظ دخی جناب حقه مخصوص اولان لفظلردندر نتکم له ما فی السموات

ومافی الارض وله الملك وله الحمد وله ملك السموات والارض كبی حقیقتده
هر شیئه مالك اولدر اندن غیریه ملك اثباتی مجازیدر پس لهٔ دیمك الكرم غیره
دخی جائز اولور اما علی طریق المجاز واكر لام ثانیه دخی حذف ایلسك
هو قالور بو دخی هویت ذات حقه دلالت ایدر نتكم قل هو الله احد دیرسك
هو ذات حقه اشارت ایلر بر ضمیردر ولفظ هوده واو زایددر حركه دن
عارضدر نته كیم تثنیه ده وجمع ده بو واوك ساقط اولماسی بناید اولماینه
دلالت ایدر كه تثنیه ده وجمعده هما وهم دیرسن روح الارواح صاحبی بو معنایه
مناسب دیمشلر كه تحقیقا الله تعالی نك خاص اسمی هودر وبو لفظ هوده
واو زایددر اصلنده همان هادر واو نفس كلمه دن دكلدر بلكه دم نفسك
قراری ایچوندر معید الدین الجنیدی رح شرح فصوصده دیمشلر كه الله
لفظنده اسم حق هودر كه غیب هویتدن كنایه در پس لام اختصاص ویاخود
لام ملك زیاده اولندی له اولدیكه ملك انكدر و الكا مخصوصدر دیمك
اولور اندنصكره لام ملك اوزره لام تعریف زیاده اولندی پس تفخیم كه علامت
تعظیمدر انكیچون فتحه لامی اشباع ویرلوب الله دینلدی منلا جامی
دخی بوكه مناسب بیورمشلر قطعه اسم حق اولا همان ها بوده لام تعریف بر اختصاص
فزوده چون شد اشباع كرده فتحه لامه باالف شد مشابه او بتمامه واسم
جلالك افضلیتنه بر دلیل دخی بودر كه مادامكه بو اسم روی زمینده ذكر
اولنه قیامت قوپماز كما قال صلی الله علیه وسلم لا تقوم الساعة حتی لا یقال
فی الارض الله الله پس بو اسم دینلمدوكی كبی دنیا آخر اولور وسایبان
آسمان مطوی اولوب احوال قیامت ظاهر اولور ای دوست بو اسم شریفك
فضائل اسرارینی وخواص آثارینی یازمق لازم كلسه بو یله مختصر دكل

بلكه بنجه بیك كتابه بلكه اطباق ارض وسمایه صحیفه بر مقدار دخی دار السلام نام
رساله مزده اشعار اولنمشدر نظر اولنه شیخ سعید ابو الخیر قدس سره در كلمهٔ
قل الله ثم ذرهم فرموده كه الله بس وما سواه هوس وانقطع النفس حضرت شیخ
قدس سره فرموده است كه قل الله یعنی دل باسوی دار ثم ذرهم غیر اورا
فرو كذار شبلی قدس سره با بعضی از اصحاب خود می كفت علیك بالله
ودع سواه بیت چون نوقه دلست حاصل زهمه دلرا بیكی سپار وبكسل زهمه
كذا فی تفسیر الواعظ الحسینی الكاشفی وحكی عن ابو سعید الخراز رح انه قال
رایت بعضهم فقلت لهم ما غایة هذا الامر قال الله فقلت ما معنی الله قال
تقول اللهم دلنی علیك وثبتنی عند وجودك ولا تجعلنی ممن یرضی بجمیع ما
هو دونك عوضا منك واقر فوادی عند لقائك قال مولانا قدس سره

مرا عقیق تو باید شكر چه سود كند	مرا جمال تو باید قمر چه سود كند
مرا ز كوه تو باید خزینه را چه كنم	مرا میان تو باید كمر چه سود كند
چو مست چشم تو نبود شراب راچه طرب	چو همرهم تو نباشی سفر چه سود كند
چو بوسفم تو نباشی مرا بمصر چه كار	چو رفت سایهٔ سلطان حشر چه سود كند
چو آفتاب تو نبود ز آفتاب چه نور	چو منظرم تو نباشی نظر چه سود كند

لقای تو نباشد بقای عمر چه سود
پناه تو نباشد سپر چه سود كند

وقال سبحانه وتعالی فی سورة الانعام وما قدروا الله حق قدره قال القاضی
فی تفسیره فی هذه الآیة ای وما عرفوه حق معرفته فی الرحمة والانعام علی
العباد قال فی عرایس القرآن فی تفسیر هذه الآیة قطع الله بهذه الآیة اطماع
الحدثان عن ادراك كنه قدمه وعزة ازلیته لان الحدثان لا یبقی اثرها

في جمال سطوات عزة الرحمن كيف يعرف قدره من لا يعرف وكيف يعرف من لا يعرف
نفسه والازلية منزهة عن الاضداد والانداد لان سطوات عظمته لا تبقي
للمحدثات اثراً في ساحة كبريائه عرف قدره بنفسه لا بغير بطنان الالوهية
لا يدرك لانه غير متناهية في العقول غير محدودة في القلوب غير معروفة بالحلول
في الاماكن والازمنة قال الحسيني قدس سره كيف يعرف احد حق قدره يرد
الله بقدره قدره واوصاف الحدث اين يقع من اوصاف القدم قال بعضهم
ما عرفوا ذلك لذات ارواحهم عند كل وارد يرد عليهم من صنعه انتهى كلام
العرايس قال الامام ترمذي رح في نوادر الاصول قال صلى الله عليه وسلم
لو عرفتم الله حق معرفته لزالت بدعائكم الجبال وقرا ابن مسعود رض على
مصاب افحسبتم انما خلقناكم عبثاً الآية فقال صلى الله عليه وسلم لو قراها
موقن على الجبل لزال انتهى حكي عن جعفر الخلدي رح انه قال صحبت من
الصوفية اربعة الالف شيخ فسالتهم عن اربعة مسائل فاجابوني فلم يشفوني
فان بين نايم اذا رايت رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لي يا خلدي
هات مسائلك قلت ما التوحيد يا رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال كل
ما حكاه الفهم وحدده الوهم فالله تعالى خلاف ذلك فقلت ما العقل
يا رسول الله فقال ادناه ترك الدنيا واعلاه ترك التفكر في ذات الله
تعالى فقلت ما التصوف يا رسول الله فقال ترك الدعاوي وكتمان
المعاني فقلت ما الفقر يا رسول الله فقال سر من اسرار الله تعالى يودعه
في احب الخلق اليه فمن كتمه كان امينا ومن اباح كان خوانا صدق رسول
الله قال ابو بكر رضي الله عنه العجز عن ادراك الادراك ادراك يعني
عبد مؤمن اول مهيمن بي نظيرك معرفت كنه ذات وشناخت جلالك

سرمدي الصفاتنده عجزيني بلمك وهر حالده قصوريني فهم ايتمك كمال عقلنه
اشارت وتمام عرفاننه دلالت ايدر حقيقتده ذات وصفات مولاني كما هي عليها
ادراك ايليين كيمدر اول على الاعلى در نتكيم محققين آكاه لا يعرف الله الا
الله بيورمشلردر كيفيته المرء ليس المرء يدركه فكيف كيفية الجبار في القدم

كما قال حضرت مولانا قدس سره

آسمانها و زمين را يك سيب دان ... كز درخت قدرت حق شد عيان
تو چو كرمي درميان سيب در ... از درخت و باغبان بي خبر
آن يكي كرمي دكر در سيب هم ... ليك جانش از برون صاحب علم
جنبش او وا شكافد سيب را ... بر نتابد سيب آن آسيب را
بر دريده جنبش او پرده ها ... صورتش كرمست و معني اژدها

كما قيل خواهيكه بيابي دوست خود را كم كن كيم كم شدن از براي آن يافتن است
اي دوست فياض ده بخل او لماذ همان همتكي عالي قبل تضرع ونياز الدن
قوم مقصودكي حاصل بيل قال صلى الله عليه وسلم علو الهمة من الايمان

بر خار خشك كر نظري افكند ز لطف ... بيدا شود ز خار دو صد كونه عبهري
ني خود اكر بجو و عدم غمزه كند ... ظاهر شود ز نيست دل و ديده پروري
در لطف و در نوازش آن شه نكاه كن ... اي تيغ هجر چند زني زخم خنجري
ني ني خود از نوازش او كند شد فراق ... كز يك نهال آمد اين لطف و قاهري

وقال ايضاً ابو بكر الصديق رضي الله عنه سبحان من لم يجعل الى معرفته طريقاً
الا بالعجز عن معرفته سبحان مصدردر استبح سبحان ديمكدر يعني تسبيح
ايدرم اول ذات مقدسي تسبيح وتنزيه ايتمك ايله كه كندي عجز وقصورلرينه
اعتراف ونقصان فهملرينه اقرار وانصاف ايليه انكيچون جمله عارفان موحدكانك

اول جلیل الشانک عزته اسمه ذات جلال الجی شاننده واد ق حیرت
وبیدای عجزنده سرکردان اولوب ما عرفناک حق معرفتک کلام حکمت
انجامنی کویان وعنقای فهم درّاک قاف ادراکنه رسان اولمدیغ بابی
وبرینی دیزاندر کماقیل داود صلوة الله الودود سبحان من جعل الاعتراف
العبد بالعجز عن شکره شکرا کما جعل اعتراف بالعجز عن معرفته معرفة کما فی
معالم التنزیل شارح مشارق ابن ملک رح خلاصة الاخبار نام کتاب
مشکین نقابنده بویله روایت ایدرکه او علی الاعلی حضرت موسی
علیه السلام خطاباً بیوردیکه یا موسی بن واحدبی نظیرمکم ملکمده شریکم
ووزیرم یوق ابتدا خلق ایجاد ایلدیکم اشیادن التی یوز بیک مدینه
بیضا بنا ایلدم هر مدینه نک عرضی سوزک دنیا کبی کک عرضی وارتفاعی
الیه سمانک ما بینی مقداری وبو مداینک جمله سی دانه خردل ایله مملو ایتدم
بعده بر طیر خلق ایدوب بو حبوباتک جمیعسنی سکا غذا ایلدم فجی که اتمام
ایدوسن عمرک دخی تمام اولور بس اول مرغ خوف معرتدن هر بر کون
دانه واحده دن غیری اکل اولمادی عاقبته اول حبه لر نهایته
وارور غلکده عمری غایته ایروب الکا موتی اذاقه ایتدم
بعده اول التی یوز بیک عدد مدینه لرک ایچنده یتمش بیک بشر خلق ایلدم
ملائکه وجن وانس دن غیری وبونلرک هر برینه بیکر بیل عمر مقدر وارزاق
قیلدم بعده انلردن بری لطف احسانمی ناسی اولوب بکا عاصی
اولمادی اولمداینک بعض بعضنه ضرب ایدوب جمله سن هلاک ومثال
ذره یر لری خاک ایلدم بعده بیک سنه مرور دنده صکره شول دنیانی
خلق ایلدمکم اندن عرشی اعلای ایجاد ایلدم یتمش بیک بیل مرور ایتدکده

بیک عدد آدم خلق ایلیوب بونلرک هر برینه بیکر بیل عمر عطا ایلدم بعده
باباک آدمی خلق ایلیوب ایجاد ایلدم یا موسی بو بیانی بیوردیغم
معنای احصا ایدرمیسن دیدی حضرت موسی علیه السلام ما اعظم
شانک وعزة سلطانک کلماتنی تکرار ایلیوب جناب پاکنه حمد وثنا ده
شتاب ایلدی رباعی خواهیکه ترا کشف شود هستیء دوست ه دررو بدرون
مغز بر خیز زپوست ه دانیست که کرد او محجب بر پوست ه او غرقه خود هر دو جهان غرقهء اوست

وقال قدس سره فی اشعاره

بیش ازان کاندر جهان باغ ومی انکور بود	از شراب لایزالی جان ما مخمور بود
ما ببغدا در جهان جان انا الحق میزدیم	بیش ازان کین دار کیر ونکتهء منصور بود
بیش ازان کین نفس کل در آب کل معمار شد	در خرابات حقایق عیش ما معمور بود
جان ما همچون جهان بد جام جان چون آفتاب	از شراب جان جهان تا جان کردن اندر نور بود
ساقیا این معجبان آب وکل را مست کن	تا بداند هر یکی کو از چه دولت دور بود
جان فدای ساقی کز راه جانی در رسید	تا براندازد نقاب از هر چه آن مستور بود
ما دهانها باز مانده پیش آن ساقی کرو	خمرهای بی خمار وشهد بی زنبور بود
باده ها ما بکیر ای ساقی ارچه فاش شد	انجم در هفتم زمین چون کنجها کنجور بود

شمس تبریز ار خبر داری بکو آن عهد را
آن زمانکه شمس دین بی شمس دین مشهور بود

وفی تفسیر کشف الاسرار فی قوله تعالی وما قدروا الله حق قدره
ای ما عرفوه حق معرفته وما وصفوه حق وصفه وما عظموه حق عظمته
کس اورا بسزاء او نشناخت کس اورا بسزاء او ندانست شعر وهم را
در هستی مجالی نیست ه عقل عاقل بجز عقالی نیست ه هر چه در صورت ضمیر آید ه

آن بجز بر تو خیالی نیست ٥ ماعرفناک حق معرفتک ٥ بجز این خلق را مجالی نیست ٥
ولا یحیطون به علماً وما اوتیتم من العلم الا قلیلا جلّت الاحدیة فانی بالجود
وتقدست الصمدیة فکیف الوصول بعلم ولکن الاحاطة فی العلم به محال ویری
ولکن الادراک فی وصفه مستحیل ویعرف ولاکن الاشراف فی نعته غیر
صحیح صفت وقدرت خویش بر داشت تا هیچ عزیز بنور او نرسید وهیچ فهم
حد او نیافت وهیچ دانا قدر او ندانست آب وخاک را بالم یزل ولا یزال
چه اشنائی قدم را با حدوث چه نسبت حق باقی در رسم فانی کی بیوند

قال مولانا قدس سره فی اشعاره

تو سبب سازی ودانائی آن سلطان ببین
آنچه اندر کف او نرم ترا زموم ببین
انجم ملکی نبود در کف او مکان ببین
بیشتر نور رخ او اختر را پنهان ببین
نم اندیشه بیا قلزم اندیشه نگر
صورت چرخ بدیدی همه اکنون جان ببین
جان نبو و ختی ای خر بخنبی مشتری
رو ببازار نخستین جان جو علف ارزانی ببین
هر که نبود بر و سخت نماید حرکت
اندکی کرم شو جنبش را آسان ببین
هست میزان معین وبدان می سنجی
همه میزان بگذر وزرجی میزان ببین
نفسی موضع تنک ونفسی جای فرح
می جان نوش وازان بس همه را میدان ببین
سحر کر دست ترا دیو همی خوان قل اعوذ
جونکه سر سبز شدی جمله گل وریحان ببین
جون تو سر سبز شدی سبز شود جمله جهان
اتحادی عجبی در عرض وابدان ببین
روی ایمان تو در آئینهٔ اعمال ببین
پرده بردار و در اشعشعهٔ ایمان ببین
گر تو عاشق شدهٔ حسن بجو احسان نه
ور تو عباسی زمانی بنشین احسان ببین

لا بگردم شه خود را بس ازین او گوید
جونکه دریاش بجوشد در بی پایان ببین

ای حبیبی در آثار بیا رند که ای بنی آدم دو کار عظیم ترا در بیش است
یکی امر ونهی بکار داشتن این بر تو نهادیم آنرا ملازم باش دیگر در تدبیر
مصالح خویش آن در خود بذیرفتیم واز تو بر داشتیم دل در آن مبر دانه
اُدبّر عبادی بعلمی انی بعبادی خبیر بصیر کار جان کن که کار نان
کرده است نالب گور کرده بر کرده است کذا فی کشف الاسرار قال سبحانه
قل الله ثم ذرهم فی خوضهم یلعبون اشارتی بلیغ است بحقیقت تفرید ونقطهٔ
جمع همت بکانه کردن وحق را یکتا شناختن واز غیر او باز برداختن
دل بوی او دادن وغیر او را بگذاردن گرفتار مهر او را با غیر او چه کار
دنیا وآخرت در ببیش این کار همچون دیوار دم زدن ازین حدیث عادرا
نیست جز عیب وعار قطعه عمر ومرگ این هردو با حق خوش بود بی خدا آب
حیات آتش بوده هرچه جز غیر خدا احسن است ٥ گر شکر خوردست آن جان کندنست ٥
جیست جان کندن سوی مرگ آمدن دست در آب حیاتی ناز دن

وقال قدس سره فی اشعاره

عمر که بی عشق رفت هیچ حسابش مگیر
آب حیاتست عشق در دل وجانش بذیر
هر که جز این عاشقان ماهی بی آب دان
مرده وبز مرده است گرچه بود او وزیر
عشق که بکشاد دخت سبز شود هر درخت
برگ جوان بر دمد هر نفسی از خاک پیر
هر که شود صید عشق کی شود او صید مرگ
جون سبرش مه بود کی رسدش زخم تیر
سر ز هوا تافتی هیچ رهی یافتی
جانب ره باز گرد باده مشو حیر حیر
تنگ شکر خود بلاش ور نخوری سرکه باش
عاشق این میر شو ور نشوی رو بمیر
ایکه بر زنبیل تو هیچ کسی نان نریخت
ور بن زنبیل خود هم بطلب ای فقیر
جست شو ومرد باش خود دهدت صد جمانی
خاک سیه گشت زر خون سیه گشت شیر

مغز تبریزیان شمس حق و دین بیا
تا برهد پای دل از آب و گل همچو قیر

قال رسول الله صلی الله علیه وسلم الشریعة اقوالی والطریقة افعالی والحقیقة احوالی والمعرفة رأس مالی والشوق مرکبی والخوف رفیقی والفقر فخری وبه افتخر

نعم قال سلطان ولد از در باب نام

ذات ایمان سو بسر سکر ست و ذوق — در جهانی کان تخست وز فوق
مصطفی فرمود که الایمان ذوق — وای بروی کش نباشد عشق و شوق
آدمی را عشق چون نبود قرین — مرده شو دان گرچه گردد بر زمین
گر تنش زنده است جانش مرده است — ور نماید گرم لیک افسرده است
جان حیوانیست او را عاریه — همچو اندر کنگ آب جاریه
عکس جانست اندرو لی عین جان — زنده کی از عکس نبود جاودان

من احب الله اشتاق الی لقائه شوق اندر دل محبین چون فتیله ایست اندر چراغ وعشق روغن و آتش آن چراغ من احب لقاء الله احب لقائه کما جاء فی الحدیث القدسی عن ابی هریرة رضی الله عنه اذا احب العبد لقائی احببت لقائه واذا کره لقائی کرهت لقائه وعن ابی هریرة ایضاً اذا تلقانی عبدی بشبر تلقیته بذراع واذا تلقانی بذراع تلقیته بباع واذا تلقانی بباع جئته باسرع ای حبیبی فانظر کیف وصف نفسه سبحانه بانشاء مبشرات قرب من بطنان غیبه لوصول نسایم ورد مشاهدته الی مشام ارواح عاشقیه وافئدة مشتاقیه واسرار واصلیه وقلوب محبیه والباب مریدیه بقوله سبحانه تعالی وهو الذی یرسل الریاح بشراً بین یدی رحمته یرسل نسیم وصاله فی اسحار اصباح طلوع جلاله الی مشام المشتاقین بشهوده فی سجودهم لزیادة

عطش شوقهم الی دبل بحر مشاهدته من سحائب قربته وزلفته قدام ظهور سحاب صفاته التی یتجلی من بحر ذاته للارواح العاشقة وتسقیها من مرق الوداد ما لا یستقر شربها الارواح فی الاکوان والحدثان بل تطیر فی فضاء البقاء وهواء القدم باجنحة الازال والآباد واظهر بلطفه ومحبته ریاح تجلی الصفات قبل ظهور تجلی الذات لاعلام قوانبط الغیبی ببروز سحاب تجلی الذات لاحبائه بلاد قلوبهم المیتة بجذب کشف القدم بقوله حتی اذا اقلت سحاباً ثقالاً سقناه لبلد میت لا تستقل حمل اثقال تجلی الذات الا ریاح تجلی الصفات ولا یقدر سوق انوار القدم الا القدم ولا یقدر سقی زلال بحر الازال الی عطاش سراب الحیرة الا الازال ولا یقدر ان یخرج من بلاد القلوب ثمار اشجار الغیوب الا علام الغیوب بقوله فانزلنا به الماء فاخرجنا به من کل الثمرات ثمرات المقامات والحالات والمکاشفات والمشاهدات بیت الا یا صبا نجد متی هجت من نجد لقد زادنی مسراک وجداً علی وجد قال الاستاد رحمه تباشیر التقریب تتقدم فیتنادی نسیم الی مشام الاسرار

کما قال قدس سره فی المثنوی

ایها العشاق السقیا لکم — انتم الباقون والبقا لکم
ایها السالون قوموا واعشقوا — زان ریح یوسف فاستنشقوا
مغز را خالی کن از انکار یار — تا که ریحان یابد از گلزار یار
تا بیابی بوی خلد از یار من — چون محمد بوی رحمان از یمن

قال صلی الله علیه وسلم انی لاجد ریح الرحمن من قبل الیمن مناجات یا رب درایک وجان آگاهم ده آه شب و گریه سحرگاهم ده در راه خود اول زخودم بیخود کن آنکه بیخود زخود بخود راهم ده دیگر یا رب حرم حضرتکه راه بغشلی یا احد قلم

براه سحرگاه بخشله ۰ الدک دل کمراهمی قهردیک بنی بیدار ۰ بادی یرینه بو دل آگاه بخشله اوحی الله تعالی الی داود قل لشبان بنی اسرائیل لم تشتغلون بغیری و انا مشتاق الیکم رباعی یا لشکر عشق تو مرا بیکار است ۰ تا کشته شوم کشته را مقدار است ۰ گر کشته دست را دیت دینار است ۰ هر کشته عشق را دیت دیدار است ۰

قال الحدیث قدسی من احبنی قتلته و من قتلته فانا دیته عبدی لیس فی الوجود الا انا فلا تشتغل الا بی ولا تقبل الا علی وان حصلت لک فقد حصل لک کل شیء وان فتک فاتک کل شیء عبدی خلقت الاشیاء کلها من اجلک وخلقتک من اجلک اجلی فاشتغلت بما خلقت لک عنی واذا اشتغلت بالنعم عن المنعم وبالعطاء عن المعطی فما ادیت شکر نعمة ولا راعیت حرمة عطاء کل نعمة شغلتک عنی فهی نقمة وکل عطیة الهتک عنی فهی بلیة عبدی انا الذی افعل ما اشاء واحکم ما ارید اعطی لا لباعث وامنع لا لحادث واسعد لا لعلة واخلق لا لعلة وابتلی لا من حاجة وقد جلت الاحدیة وتقدست الصمدیة عن البواعث والعلل ولو کانت الارادة عن باعث لکان محمولا ولو کان عن حادث لکان معلولا هو محمود ولیس بمحمول بل خالق البواعث والعلل ولا یسئل عما یفعل

بگردان شراب ای صنم بی درنگ	که بر مست وجنگ ترنگا ترنگ
ولی بزم روحست ساقی غیب	ببویندی بوی و نه بینند رنگ
تو صحرای دل بین در آن قطره خون	زهی دشت بی حد در آن کنج تنگ
دران بزم قدسند ابدال مست	ز قدسی که افتد بدست فرنگ
بده می کز ان بجتاق خفت	که نی عربده بینی انجام جنگ
یکی جام بخود شان در الست	که از جام خورشید دارد ننگ
تو گویی که بی دست و چشم که دید	شراب بلا دام و بنگی و بنگ

ببین نیم شب خلق را جمله مست	ز سغراق خواب و ز ساقی شنگ
قطا شتر ببین که کشتند مست	نداند افسانه از بانک هنگ
خمش کن که اغلب همه با خودند	همه شهر لنگند و تو هم پلنگ

فانظر فی تفسیر هذه الآیة بالکلک ایمشی الحق سوماً ولهذا قال رسول الله صلی الله علیه وسلم بنی الدین علی النظافة قال تبارک وتعالی قد افلح من تزکی ثم قال الامام الغزالی علیه الرحمة للطهارة اربع مراتب الاولی تطهیر الظاهر عن الانجاس والاحداث والثانی تطهیر الجوارح عن الجرایم والثالث تطهیر القلب عن رذایل الاخلاق والرابع تطهیر السر عما سوی الله

گر لوح دلت پاک بشوئی ز دو کون	روح القدس آید بتماشای جمالت
ز سرتاپای تو باغست و گلزار	بهشتی کل شئ تو هست گلزار
وجودت سو بسو چون لاله زار است	ز دست لاله زار است لاله زار است

بس بو قلب طیب و پاک و ارض سینه خس و خاشاکه ماسوادن خالی و تابناک کرکدر که باران فیوضات سبحان و امطار رحمت رحمان باریده و یرانلر اولدقده انواع شکوفه و ریحان لاهوتیه دمیده و رسیده اولوب جبان جانده مکنون و ودیعه اسرار بی پایان ظاهر و نمایان اولوب درونک گلستان جانان و سینه بی کینک عرش رحمان اوله تنبیه باغ نابرکار لنه آید شبنم لا اله الا الله ۰ صد هزاران گل شکفته کند یک نم لا اله الا الله ۰ هر زمان عیسی دیگر زاید مریم لا اله الا الله ۰ هر چه گویم بر زبان نام تو آید ۰

قال مولانا قدس سره

بوی باغ و گلستان آید همی	بوی یار مهربان آید همی

از نثار جوهر یارم مرا / آب دریا نامیان آید همی
از جنین بخار یعنی عشق او / نزد بان آسمان آید همی
جوع کلبیم را ز مطبخهای جان / لحظه لحظه نوی نان آید همی
زان در و دیوارهای کوی دوست / عاشقان را بوی جان آید همی
کاروان غیب می آید بعین / لیک ازین زشتان نهان آید همی

نغز رویان سوی زشتان می روند
بلبل اندر گلستان آید همی

وقال قدس سره

مرا عقیق تو باید شکر چه سود کند / مرا جمال تو باید قمر چه سود کند
مرا ذکوة تو باید خزینه را چه کنم / مرا میان تو باید کمر چه سود کند
چو مست چشم تو نبود شراب را چه طرب / چو همره تو نباشی سفر چه سود کند
چو یوسفم تو نباشی مرا مصر چه کار / چو رفت سایهٔ سلطان حشم چه سود کند
چو آفتاب تو نبود ز آفتاب چه نور / چو منظرم تو نباشی نظر چه سود کند
لقای تو نباشد بقای عمر چه سود / پناه تو نباشد سپر چه سود کند
شبم چو روز قیامت دراز گشت ولی / دلم ز جور تو خواهد سحر چه سود کند
شبی که ماه نباشد ستارگان چه زنند / چو مرغ را نبود سر دو پر چه سود کند
چو روح من تو نباشی ز روح هیچ چه سود / بصیرتم چو نبخشی بصر چه سود کند
مرا بجز نظر تو نبود و نیست هنر / عنایتت چو نباشد هنر چه سود کند
جهان مثال درختست و برگ و میوه ز نیست / چو برگ و میوه نباشد شجر چه سود کند
خبر چو محرم او نیست بیخبر شو دست / چو مخبرش تو نباشی خبر چه سود کند

ز شمس مفخر تبریز انکه نور نیافت

وجود تیرهٔ او را دگر چه سود کند

وعن زید بن ثابت رضی الله عنه قال قال لی رسول الله صلی الله علیه
وسلم اجعل فی دعائک لذة النظر الی وجهک والشوق الی لقائک یعنی
ای طالب دیدار و راغب اسرار کردگار اگر دیدهٔ فرقت دیدهٔ قلبک
کشاده و بیدار و دلدار محبوب ازلیدن خبردار اولمق دیلرسک
دائما لسانندن اذکار و درونک محبت و اشتیاق ملک الغفار ایله
مثال بحر زخار جوش و خروش ایدوب یعقوب وار کوز یاشلرین
نثار ایدوب جانب یاره مترقب و مشام جان ایله بوی یوسف حقیقی یه
همیشه منجذب اولسن اولکه او لمحبوب علی الاعلی فضل و عطا
ایدوب نسیم عنبر شمیم جذبهٔ عظیمی که جذبة من جذبات الرحمن توازی
عمل الثقلین بو معنایه مبیندر مبشر بشیر صبا صبح بقاسی ایله
ارسال ایدوب ابد الآباد نور لقاء سعادت انتما ایله درونک گل
کبی کولوب وجودک غنچه وش صفادن طولوب چشم قلبک دائما بینا و شاد اوله

قال مولانا قدس سره

الا ای مرغ قدوسی چرا در بند زندانی / بکن پرواز ازین پستی که مرغ عالم جانی
چه باشی اندرین منزل چه جای تست ای غافل / فکن این جسم خاکی را برابر عرش رحمانی
بدار الملک انسانی کنی ای جان سلیمانی / اگر تو خاتم خود را ز دیو نفس بستانی
اگر خواهی که از جانان هزاران جام جم نوشی / رهاکن حظ نفست را بنوشی از جام حقانی
چو تو شیدی از انجا که بزن از خود برون گامی / اگر خواهی بقا یابی بشو از خویشتن فانی
اگر از خود برون جستی ز جام بیخودان مستی / پس انکه خواه انا الحق زن و خواهی کن سبحانی
الا ای یوسف جانا چه در چاه بدن مانی / بگیر آن قرآن را بر آی زین چاه ظلمانی

بقول احمد مرسل که دنیا جیفه گفتست … برو نفست حریص آمد حقیقت زان سگ باخی
چون زات نست قهرمان نجر اد ربند حیوانی … یکی حیوان نفست را بتیر کشتی قربانی
همه سرهای مشتاقان فره محبین در پی میدان … بجوگان عاشقان سنگ را گند لعل بدخشانی
جو زلفش کرد پریشانی زگفتارت درافشانی … زناب شمس دین حق لقب گشتست بدخشانی

مخفی کن ای فقیر آخر چرا خود را کنی ظاهر
بگنت کنز مخفی شو چو گنج در کنج ویرانی

قال عبد الله الخفیف رحمه الله لما فارقت رویم بن محمد قدس سره قلت له
اوصنی یا بنی ابذل الروح و النفس یعنی التصوف فان قدرت علی ذالک و الا
فلا تشتغل بترهات الصوفیة قیل الحاتم الاصم قدس سره اوصنی فقال
اجعل روحک عندک عاریة ونفسک عندک رهنیة فالموت نازل بک
لا محالة قال محمد بن السمین لقیت غیلان المجنون فی بعض خرابات
الکوفة فقلت عظنی موعظة اتذکر بها منک فقال کن من الله علی حذر ومن
دنیاک علی خطر ومن الموت علی وجل ومن الآخرة علی عجل اوصی سهل
بن عبد الله رح رجلا فقال وقتک اعز الاشیاء فاشتغل باعز الاشیاء
جاء رجل الی ابراهیم بن ادهم قدس سره فقال اوصینی فقال اوصیک
بخمس کلمات اقرأهن لو ان الناس کلهم اذا اصبحوا اشتغلوا بالدنیا
فاشتغل انت بالآخرة والثانیة لو ان الناس کلهم اشتغلوا بتزیین القصور
والبنیان فاشتغل انت بتزیین القبر واللحد والثالثة لو انهم اشتغلوا
بتزیین الظاهر فاشتغل انت بتزیین الباطن والرابعة اذا اشتغلوا
الناس کلهم بطلب عیوب الناس فاشتغل انت بعیوب نفسک والخامسة
اذا اشتغل الناس کلهم بخدمة المخلوقین فاشتغل انت بخدمة الخالق

قال

قال الثوری رح قلت لابراهیم الخواص اوصنی فقال الزم الفقراء فان
الخیر فیهم انتهی فانظر وتیقن کیف وصف سبحانه سعة قدرته وعلمه وملکه
وملکوته وخزاین جوده بقوله وان من شیء الا عندنا خزاینه قال القاضی رح
ای وما من شیء الا ونحن قادرون علی ایجاده وتکوینه اضعاف ما وجد
منه فضرب الخزاین مثلا لاقتداره او شبه مقدوراته بالاشیاء المخزونة
التی لا یحوج اخراجها الی کلفة واجتهاد قال فی عیون التفاسیر ای
ما من شیء الا وقدرتنا محیطة به ونحن المتصرفون فیه وما ننزله الا
بقدر معلوم ای علی حسب المصالح المقتضاة للحکمة قیل کان الجنید رح اذا
قرأ هذه الآیة وان من شیء الا عندنا خزاینه قال فاین تذهبون یعنی
فی الرزق من الحق وقال حمدون قطع اطماع عبیده عن سواه بقوله
وان من شیء الا عندنا خزاینه فمن رفع بعد هذا حاجته الی غیره فهو
لجهله ولومه وقال رجل لابی حفص اوصنی فقال یا اخی احفظ بابا
واحدا یفتح لک الابواب والزم سیدا واحدا تخضع لک الرقاب
ویقال من عرف ان خزاین الاشیاء عنده تقاصرت خطاه عن التردد
الی منازل الناس فی طلب الارفاق منها وعن التطواف فی الآفاق
فی طلب الارزاق منها ینقطع اماله عن الخلق و یتجرد عن التعلق
بغیر الله کما قال الواسطی رح تعلق الخلق بالخلق کتعلق المسجون
بالمسجون بیت کی رهد زندانی در اقتناص مرد زندانی دیگر
اخلاص وقوله وما ننزله الا بقدر معلوم من عرف القسمة استراح
عن کد الطلب فان المعلوم لا یتغیر والمقسوم لا یزید ولا ینقص وبقال
ازاح قلوب الفقراء عن تحمل المنة عن الاغنیاء فیما یعطوهم وازاح الاغنیاء

من مطالبة الفقراء منهم شيئاً فليس للفقير صرف القلب من الله الى الخلق
ولا اعتقاد اخذ لاحد ولا للغني تقليدُ منة لاحد اذ الملك كله لله والامر
بيد الله فلا قادر على ايداع الا الله **رباعي** تا ترك علايق وعوايق نكني
يك سجدهٔ شايسته ولايق نكني والله كه زدام لات وعزى نرهى تا ترك خود
وجمله علايق نكني **قال** شيخ الشيوخ عبد القادر الكيلاني قدس سره ما قعد
على باب الخلق الا من فاته باب الحق ولا قعد على طريقهم الا من ضيع طريق

قال مولانا قدس سره في المثنوي

شمع سوا پردهٔ شاهى دلست	آيينهٔ نور الهى دلست
باغها وميوه ها اندر دلست	عكس لطف آن برين آب وگلست
باغها وسبزها در عين جان	بر برون عكسش چو در آب روان
گر نبودى عكس آن سرو سرور	پس نخواندى ايزدش دار الغرور
اين غرور انست يعنى اين خيال	هست از عكس دل و جان رجال
جمله مغروران برين عكس آمده	بر گمانى كين بود جنت كده
مى گريزند از اصول باغها	بر خيالى مى كنند ان لاغها
چون خبات از حق بگيرى اى روى	پس غنى گردى ز گل دردا روى

وله قدس سره

بيرون ز تو نيست هر چه در عالم هست
از خود بطلب هر آنچه خواهى كه توئى

اى عاقل بترس موائد فوائد الهى گرسنه نشستن غبنى بزرگست ودر ميان بحار
زخار اسرار نامتناهى تشنه بودن غبن عظيم است فافهم **اى حبيبي** نومبد
مشو در راه طلب تشنه شو كه حيات بخش مرده دلان وصفا بخش تشنه لبان

آن ملك المانست فانظر كيف ما قال في القران العظيم الشان اولم يروا
انا نسوق الماء الى الارض الجرز اى اليابسة التي لا نبات لها فنخرج به
زرعاً تاكل منه انعامهم وانفسهم افلا يبصرون **قال** في العرايس بسوق
الحق سحائب مياه معرفته من بحار تجلي جلاله الى ارض القلوب الميتة الجرزة
فينبت به فيها نرجس الوصلة وياسمين المودة ورياحين المؤانسة وبنفسج
الحكمة وزهرة الفطنة وشقايق الحقيقة اى حبيبي فانظر كيف وصف الرياح
اللواقح التي تحمل الاشجار ثمارها **بقوله** وارسلنا الرياح لواقح اى
حوامل فانزلنا من السماء ماء فاسقيناكموه غرس في قلوب اوليائه اشجار
المعرفة التي هي من بساتين غيب ملكوته وجبروته ثم ارسل عليها رياح
لطفه بكشف جماله لها فتلقح تحمل بشمال جماله اشجار معرفتهم ثمار محبته وشوقه
وعشقه ثم سقاها بمطر عنايته من بحر كرمه حتى اثمرت كل غصن منها حكمة من
حكيم وعلما من عليم وخبراً من خبير وسراً من اسراره وحقيقة من حقايق
بهار دها نسايم الانس ونَوَر دها لطايف القدس وزهرها من لوايح الصفات
وورد ها من لوامع الذات وفواكهها حيوة المؤمنين تشفيهم من دواء الفراق
وتربيهم بترياق الوفاق فكل سالك عارف عاشق محب الله سقاه الحق
من مطر لطفه من بحار كبريائه شربات مفرحات الافراح باقداح الارواح فيصير
سكران جماله دائما من شوقه الى وصاله فلا العاشق الشايق يصحو من سكره
ولا من سقي شرابه ولا ينقص بحر وصاله من شراب عاشق جماله وكمال جلاله
شربت الحب كأساً بعد كأس فما نفد الشراب ولا رويت فافهم

نور نبات
زهر گل

قال مولانا قدس سره في اشعاره

امروز روز شادى وامسال سال گل	نيكوست حال ما كه نكو باد حال گل

گل امد در سید زگلزار روی دوست
تا چشم ما نبیند دیگر دراک گل

مستست چشم بلبل و خندان دهان باغ
از کرد فرد رونق و لطف و کمال گل

سوسن دهان کشاده وکفته بگوش سرو
اسرار عشق بلبل وحسن خصال گل

جام درآن رسید گل از بهر داد ما
زان می دریم جام ببوی وصال گل

اصل بهار عزت و لطف مصطفاست
زان صد دبد کرد د اینجا هلال گل

مانند جار مرغ خلیل از پی فنا
در دعوت بهار ببین امتثال گل

خاموش باش ولب مکشا خواجه غنچه وار
می خند زیر لب تو بر ظلال گل

ای حبیبی ان ریاح البسط اذا هبت علی قلوب العارفین ما ترکت فیها للوحشة اثرًا و اذا هبت علی قلوب العارفین عطرت بنفحات الانس فیبقون فی نسیمها علی الدوام ابدًا ومما یؤید تحقیق التوحید آخر الدنیة قوله وما انتم لم بجاذبنی بتی ان لطایف انوار المشاهدة لا تتعلق بکسب العباد وتکلفهم فی المجاهدات و اذا انکشفت انوارها فی القلوب لم تکونوا بجاذبیها لانها شمس الوحدانیة وهی منزهة عن تناول الحدو ثبتة وهذا معنی قوله وما انتم بجاذبنی وبتلک المیاه والریاح یحی ارواح الصدیق وقلوب الموحدین کما اشار الیه بقوله وانا نحی ونمیت ونحن الوارثون نحی مشاهدتنا قلوب المتقطعین من موت الفراق ونمیت نفوس المریدین الخوف عنا وقهر عظمتنا من حیوة الشهوات وقال الاستاد نحی القلوب بالحجة ولقد علمنا المستقدمین منکم ولقد علمنا المستأخرین قال النهرجوری علمنا الراغبین فینا بسرعة الاجابة الی طاعتنا وعلمنا الزاهدین فینا بالتثاقل بالقیام الی اوامرنا وقال بعضهم عرفنا الراغبین فینا والمعرضین عنا وقال الاستاد

العارفون مستقدمون بقدمهم و التائبون مستقدمون بندمهم و اقوام مستأخرون بهممهم وهم الراضون بخصایص الحالات فافهم

قال مولانا قدس سره

خوش بود کو کاهلی یکسو نهی
ور همه یاران زو نو بر جهی

هست سر تیزی شعار شیر نر
هست دم داری در بن ره رو بهی

بر فروز آتش زنه در دست تست
یوسفت با تست اگر خود در جهی

گر غروب آمد بگور اندر شدی
باز طالع شو ز مشرق چون مهی

گرم شد آن یخ ز جنبش بس گداخت
پس بجنب ای قد تو سرو سهی

بر جهان تو اسب راندر کانه زود
که بگوشی نیست خوب خر کهی

ساز عوا فرمود پس مردانه رو
گفت شاهنشاه جان نبود تهی

همچو زهره ناله کن هر صبحگاه
وانکه از خورشید بین شاهنشهی

بد دهر شب در روش لاغر نزست
بعد کاهش بافت زان ماه فربهی

وقت دوری شاه بروت بلطف
تا جها بخشد چو باشی در کهی

بس کن تو گردی از مقال
در خموشی هاست دخل اکهی

تمت الرسالة تحفة البرده
عن ید الضعیف
الحاج احمد
نظیف
المولوی
م

نقل من شيخ اكبر محي الدين قدس سره

ومن اوصافهم الرياضة وهي عبارة عن تهذيب الاخلاق ومعنى
تهذيب الاخلاق تطهير النفس من كل خلق دني وتحليتها بكل خلق سني
قال الله تعالى وانك لعلى خلق عظيم فلا يطلبون من خادمهم ان يجري على
اغراضهم واذا اتاهم بما لا يوافق غرضهم لم يعتبوه ولا قالوا لشئ الا ان يكون
الخديم تلميذا للشيخ فللشيخ ان يؤدبه اذا خالف امر شيخه وانما هذا في حق
الاخوان بعضهم من بعض وفي حق المريد اذا فعل من غير امر شيخ وكذلك
في معاملتهم مع الخلق يتحملون اذاهم ولا يؤذونهم ويحملون كلهم ولا يلقون
كلهم على احد ويعينون على اسباب البر ويغيثون الملهوف ويرشدون الضال
ويعلمون الجاهل وينبهون الغافل ولا يتخذون حجابا ولا حجابا وكل
من طلبهم وجدهم وكل من ارادهم وصل اليهم لا يستترون عن احد ولا يقفلوا
مقاصدهم ترجع عن ساعة ولا يمنعون سائلا يقرون الضيف ويونسون
المستوحشين ويؤمنون الخائف ويسقون العاطش ويشبعون الجائع
ويكسون العاري ويعينون الخادم ولا يرجعون عن فضيلة ولا يقدمون
على رذيلة ومنهم من صادف ارادته متعلقة بكل ما يجري من غير تخصيص
ما عدا محارم الله تعالى فانه لا يرضاها فصاحب هذا المقام كل ما يفعله
الخادم او الخلق في حقه فهو غرضه لان ارادته ما يجريه الحق على ايدي عباده

كلهم جوب

وهو

وهو فان عن حظ نفسه لمفارقته عالم نفسه ومن لا نفس له لا غرض له
واذا ازال الغرض من قلب العبد زال عنه كل مرض فان سبب الامراض
عدم موافقة الاغراض ومن اوصافهم اجتناب المحارم والشبهات ومواطن
التهم والتجافي عما للنفس فيه غرض من الشهوات واعني بذلك على جهة
المنهمك في نيلها وطلبها واما ان سيقت له من غير تعب ولا سؤال يحل اكلها
وتناولها الا ان يكون في مقام المجاهدة او في مقام توفير اللذة الى موطنها
مثل عمر بن الخطاب وعثمان وغيرهما رضوان الله عليهم اجمعين ومن اوصافهم
محاسبة النفس على حركاتها وخواطرها وامانيها على ترتيب مخصوص ومن
اوصافهم المجاهدة وهو حمل النفس على مكاره البدنية من الجوع والموت
الاحمر وهو مخالفة الهوى والموت الاسود وهو تحمل الاذى والموت
الاخضر وهو طرح الرقاع بعضها على بعض ومن اوصافهم طرح الرقاد الكونين
من قلوبهم والايثار بما في ايديهم على اخوانهم من خلق الله تعالى ومن اوصافهم
الاعتماد على الله تعالى في جميع امورهم والرضاء عنه في كل ما يجري عليهم
مما جرت عادة النفوس بكراهته والصبر على الآلام والانقياد الى ما يدعوهم
اليه طوعا لا كرها ومن اوصافهم الاغتراب عن المواطن وهجران الخلائق من غير
اعتقاد سوء فيهم بل ايثارا منهم الحق عليهم وقطع العلائق والعوائق ومن
اوصافهم الجولان في البلدان والسياحات في الجبال وبطون الاودية
وسواحل البحار وملازمة البوادي ومن اوصافهم السعي في قضاء حوائج
المسلمين بعد فراغتهم من نفوسهم واما من سعى في ذلك قبل فراغ من نفسه
فهو طالب رياسة وذكر جميل فانهم يقبلون عليه ويخدمون بابه ويلازمون
ركابه والنفس تبطن تنظر عليه بان هذه فضيلة ويقول ما افعل الا لله

وانا لو خطر لي في هذه ولو علم هذا المسكين لقدم قضاء حاجة نفسه في تخليصها
من اسر هواها وسخرة شيطانها وهو لا يبالي بذلك كما قال صلى الله عليه وسلم
ما من احد يُكْلَمُ في سبيل الله تعالى ومن اوصافهم القناعة وهو وقوف النفس
عندما رزقت من غير ان تتشوف الى زيادة ومن اوصافهم الشكر على السراء
والضراء هكذا اجرى العرف عندهم ومن احوالهم الدعاء الى الله عز وجل وفاءً
بمقام العبودية والالتجاء اليه تعالى من جميع حوائجهم لا الى الخلق لتحققهم
بان الامور بيده فلا فائدة للتعرض لمن ليس بيده خلق شيء بل الله الخلق والامر
جميعا ومن نعوتهم الفقر والذلة والمسكنة والخشوع والخضوع والتواضع
كل ذلك لله تعالى من اجل ظهور الاسماء التي تقابل هذه النعوت فانه لا يعرف
سر هذه الاسماء الالهية الا من اتصف بهذه الصفات التي تقابلها فانها روح
المعبودية ومن ذلك الخوف عند ما يدعوهم الى مخالفة الحق ومن اوصافهم
الرجا عند ما يريد سلطان القنوط ان يتحكم فيهم ومن احوالهم القبض عند مشاهدة ما لا
يحمده الشرع ومن احوالهم النظر في عيوبهم والاشتغال بنفوسهم والتعامي
عن عيوب الناس ولا يعتقدوا في احد الا خيرًا ومن احوالهم ان لا يعودوا
السنتهم الا الخير في موضوع مثل ما راى عيسى عم خنزيرًا فقال له انْجَ بسلام
فقيل له في ذلك قال اني كرهت ان اعود لساني الا الخير ومن هذه الباب
ان النبي صلى الله عليه وسلم مر بجيفة فقال الصحابة ما انتن هذه فقال النبي
صلى الله عليه وسلم ما اَشَدُّ بياض اسنانه ومن احوالهم غض البصر عن
فضول النظر والاسراع في المشي والفناء عن جميع احوالهم برؤية المنة
والتصريف الالهي والخلق العادي ومن اوصافهم الصمت الا عن
عن الخير المحض فاذا اختبروا نطقهم قبل ان ينطقوا وتخلص لهم من الشوائب

الحديث
ما من احد يُكْلَمُ في سبيل الله والله
اعلم بمن يُكْلَمُ في سبيله فليس كل
من قتل بين الصفين قتل في سبيل الله
تعالى
يُكْلَمُ
جراحة

المفسدة

المفسدة لم نطقوا بان يتخلص لهم ان يكون قربة او نيابة او مثابة صمتوا ومن
احوالهم الامر بالمعروف والنهي عن المنكر عند من يخاف ويرجى من السلاطين والملوك
والخلفاء لانهم لا يأخذهم في الله تعالى لومة لائم ولا يستحيون في الحق من احد
ومن احوالهم اصلاح ذات البين باحسن سياسة وتلطف ومن اوصافهم الحياء من الله
تعالى حق الحياء وان مطلع عليهم في حركاتهم فلا يراهم حيث نهاهم ولا يفقدهم حيث
امرهم ويطلع على قلوبهم فلا يجد فيها ارادة لغيره ولا شوقًا الا اليه ولا حياء
الا منه ولا رهبة الا منه ويطلع على سرائرهم فلا يجد فيها التفاتًا ومن اوصافهم الغيرة
لله تعالى والحب في الله تعالى والبغض في الله تعالى ومن اوصافهم العدل
في جوارحهم وتصرفات اعضائهم وحالاتهم مع الخلق ومع اهليهم ومن هذا الباب
ازالة النبي صلى الله عليه وسلم نعله من رجله حين انقطع شراك نعله الاخرى
فسوى بين قدميه في الحفا ومن هذا كثير ومن اوصافهم في اكلهم وشربهم
ومراكبهم ومناكحهم ومضاجعهم انهم لا يفعلون شيأ من هذا كله الا عن ضرورة
ومن فعل شيأ من هذه الاشياء لا عن ضرورة فقد فعل مباحًا وفعل المباحات
ليس من شانهم وهذا المباحات اذا اضطر الانسان اليها صار فعلها فرضًا
عليهم واين مرتبة الفريضة والفضيلة من مرتبة المباح ومن اوصافهم ايثار
الفقراء على الاغنياء وتقديم ابناء الآخرة على ابناء الدنيا بحيث ان استعد
احدهم بكرامة الى احد من ابناء الدنيا فدخل عليه فقير فتحكم فيها حتى ما ترك
منها شيأ فليس له ان يغير قلب الفقير ولا يتغير في نفسه بذلك الفعل وان لم يكن
عنده غير ذلك فليعتذر للمدعو اليه وان سأله قص عليه ما جرى وعرفه
ان هذا طريقهم ومن اوجع قلب فقير من اجل غني فقد سقط من ديوان القوم
وادخال السرور على قلب الفقير واجب مع الوفاء بعهد الله ولكن اين ذلك

الفقير الذي يدعي اليه هذه الحرفة و الفقر مقام رجال وليس من شرطهم
ان لا يكون عنده مال ولكن منهم عنده مال ومنهم من ليس عنده شيء ومقام
الفقر يجمعهم آه خرج من الكتاب المسمى المربوط للشيخ الشيوخ محي الدين الولي
قدس سره تعالى العارف بالله سيدي ابراهيم القرشي الدسوقي رضي الله عنه وكان
صاحب كرامات ظاهرة ومقامات باهرة وفاخرة وسراير زاهرة عليك بالعمل
و اياك وشقشقة اللسان بالكلام في الطريق دون
التخلق باخلاق اهلها

تمت

كتبه الحقير الحاج محمد امين
دده المولوي

م م م